

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική & Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
στη Φορολογική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Διπλωματική Εργασία

Άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της Επιτροπής Ελέγχου και της λειτουργίας Εσωτερικού Έλεγχου. Εμπειρικά δεδομένα από οντότητες εισηγμένες στο Χ.Α.Α

Του

Νικόλαου Βαγενά του Βασιλείου

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
στη Φορολογική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων

Φεβρουάριος 2019

Ευχαριστίες

Αρχικά θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες στον επιβλέποντα Καθηγητή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, Γεώργιο Δρογαλά, Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, για την επιστημονική του καθοδήγηση και υποστήριξη σε όλη τη διάρκεια εκπόνησής της. Επιπροσθέτως ένα μεγάλο ευχαριστώ, για την αμέριστη στήριξη και εμπιστοσύνη που μου έδειξε αγόγγυστα με υπομονή και ήθος από την αρχή του μεταπτυχιακού προγράμματος, όπως ακριβώς αρμόζει σε έναν ακαδημαϊκό καθηγητή.

Ταυτόχρονα θα ήθελα να ευχαριστήσω στο σύνολο τους καθηγητές του τμήματος, οι οποίοι συμμετείχαν στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα και μας παρείχαν αστείρευτα γνώσεις και εμπειρίες.

Παράλληλα ένα μεγάλο ευχαριστώ στους συμμετέχοντες στην έρευνα, φίλους καθώς και παλαιούς μου καθηγητές οι οποίοι μοιράστηκαν τις γνώσεις τους μαζί μου και συνέβαλλαν έτσι αποφασιστικά στην παρούσα μελέτη.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα, τους γονείς μου, και τον αδερφό μου για την συνεχή ενθάρρυνσή τους καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου, καθώς επίσης και στην αστείρευτη υπομονή τους στην πραγματοποίηση των επιθυμιών μου.

Περίληψη

Τα εταιρικά σκάνδαλα της τελευταίας δεκαετίας δημιούργησαν ένα ασταθές οικονομικό περιβάλλον, το οποίο ανέπτυξε ραγδαία την σημασία του εσωτερικού ελέγχου και της επιτροπής έλεγχου στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης παγκοσμίως. Εντούτοις, μικρός αριθμός ερευνών έχει ασχοληθεί με τις άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου στις ελληνικές οντότητες. Σε αυτό το πλαίσιο, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση αφενός της ύπαρξης άτυπων αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στην επιτροπή ελέγχου και την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, αφετέρου των παραγόντων που συνδέονται με την ύπαρξη τους. Ειδικότερα πραγματοποιήθηκε εμπειρική έρευνα με τη διανομή ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου σε ελληνικές οντότητες οι οποίες είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών και χρησιμοποιείται ανάλυση λογιστικής παλινδρόμησης για την απεικόνιση των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν. Ειδικότερα τα αποτελέσματα έδειξαν πως η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου, τα χαρακτηριστικά του προέδρου της επιτροπής ελέγχου καθώς και η ανεξαρτησία και η αντικειμενικότητα του επικεφαλής εσωτερικού ελεγκτή συνδέονται στατιστικά με την ύπαρξη των ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στην επιτροπή ελέγχου και την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.

Λέξεις κλειδιά: Εταιρική Διακυβέρνηση, Εσωτερικός έλεγχος, Επιτροπή ελέγχου, Ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις.

Abstract

The corporate scandals of the last decade have created an unstable economic environment, which has rapidly developed the importance of internal audit function (IAF) and audit committee (AC) in the context of corporate governance worldwide. However, a small number of researches have dealt with informal interactions between the audit committee and internal audit function in Greek entities. In this context, the purpose of the study is to investigate on the one hand the existence of informal interactions between the audit committee and the internal audit function, on the other hand the factors associated with their existence. In particular, an empirical survey was conducted with the distribution of a questionnaire to Greek entities that are listed on the Athens Stock Exchange and a logistic regression analysis is used to illustrate the information that was gathered. This study indicates the existence and the factors influencing informal interactions between audit committee and internal audit function in Greece. More particularly AC independence, AC chair characteristics and CAE characteristics (independent and objective) are statistically significantly associated with the informal interaction between the two functions.

Keywords: Corporate Governance, Internal Audit, Audit Committee, Informal Interactions.

Πίνακας Περιεχομένων

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	4
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ	7
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
1.1. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις - Σκοπός.....	11
1.2. Διάρθρωση Διπλωματικής Εργασίας.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	15
2.1. Εισαγωγή	15
2.2. Θεωρητικό Πλαίσιο	15
2.2.1. Εταιρική Διακυβέρνηση.....	15
2.2.2. Ο νόμος SARBANES – OXLEY (S.OX)	17
2.3. Θεωρητικό Πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου	18
2.4. Θεωρητικό Πλαίσιο Επιτροπής Ελέγχου	20
2.5. Σχέση μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ	25
3.1. Εισαγωγή	25
3.2. Άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και Εσωτερικού Ελέγχου	25
3.3. Η επίδραση της ποιότητας της Επιτροπής Ελέγχου.....	28
3.4. Τα χαρακτηριστικά του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου και η επίδραση του.....	31
3.5. Η επίδραση της ποιότητας του Εσωτερικού Ελέγχου και του επικεφαλής της.....	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΈΡΕΥΝΑΣ	39
4.1. Εισαγωγή	39
4.2. Δείγμα	39
4.3. Ερωτηματολόγιο Έρευνας	39

4.4. Μεθοδολογία Στατιστικής Ανάλυσης.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΈΡΕΥΝΑΣ	42
5.1. Εισαγωγή	42
5.2. Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Περιγραφικής Στατιστικής.....	42
5.3. Εξαγωγή Αποτελεσμάτων Λογιστικής Παλινδρόμησης.....	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ.....	68
6.1. Εισαγωγή	68
6.2. Συμπεράσματα	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	71
Ηλεκτρονική	71
Ξενόγλωσση.....	71
Νομοθετικό Πλαίσιο	77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΈΡΕΥΝΑΣ.....	78

Κατάλογος Πινάκων - Περιγραφικά Στατιστικά

Πίνακας 1: Κατηγορία δραστηριότητας επιχείρησης	42
Πίνακας 2: Εκπαίδευση	44
Πίνακας 3: Αριθμός Υπαλλήλων	45
Πίνακας 4: Ύπαρξη Ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου.....	46
Πίνακας 5: Ανεξαρτησία Επιτροπής Ελέγχου	47
Πίνακας 6: Συχνότητα συναντήσεων Επιτροπής Ελέγχου	48
Πίνακας 7: Συμμετοχή του διευθυντή Εσωτερικού Ελέγχου στις προκαθορισμένες συναντήσεις της Επιτροπής Ελέγχου.....	49
Πίνακας 8: Χρηματοδότηση του Εσωτερικού Ελέγχου	50
Πίνακας 9: Εφαρμογή του προγράμματος Εσωτερικού Ελέγχου.....	51
Πίνακας 10: Συμμόρφωση Εσωτερικού Ελέγχου με τον Κώδικα Δεοντολογίας.....	52
Πίνακας 11: Συμμόρφωση Εσωτερικού Ελέγχου με τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου.....	53
Πίνακας 12: Ένταξη του Εσωτερικού Ελέγχου σε διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης της ποιότητας του.....	54
Πίνακας 13: Αναφορά Εσωτερικού Ελέγχου στην Επιτροπή Ελέγχου	55
Πίνακας 14: Επάρκεια ελεγκτικής εμπειρίας	56
Πίνακας 15: Βαθμός πιστοποίησης επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή	57
Πίνακας 16: Συμμετοχή επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή σε προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης.....	58
Πίνακας 17: Αντικειμενικότητα επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου	59
Πίνακας 18: Ανεξαρτησία επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου	60

Πίνακας 19: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	61
Πίνακας 20: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εσωτερικού Ελέγχου	62
Πίνακας 21: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εξωτερικού Ελέγχου.....	63
Πίνακας 22: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εταιρικής Διακυβέρνησης	64
Πίνακας 23: Πίνακας Coefficients.....	66

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Κατηγορία δραστηριότητας επιχείρησης	43
Διάγραμμα 2: Εκπαίδευση.....	44
Διάγραμμα 3: Αριθμός Υπαλλήλων	45
Διάγραμμα 4: Ύπαρξη Ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου.....	46
Διάγραμμα 5: Ανεξαρτησία Επιτροπής Ελέγχου	47
Διάγραμμα 6: Ανεξαρτησία Επιτροπής Ελέγχου	48
Διάγραμμα 7: Συμμετοχή του διευθυντή Εσωτερικού Ελέγχου στις προκαθορισμένες συναντήσεις της Επιτροπής Ελέγχου.....	49
Διάγραμμα 8: Χρηματοδότηση του Εσωτερικού Ελέγχου.....	50
Διάγραμμα 9: Εφαρμογή του προγράμματος Εσωτερικού Ελέγχου	51
Διάγραμμα 10: Συμμόρφωση Εσωτερικού Ελέγχου με τον Κώδικα Δεοντολογίας	52
Διάγραμμα 11: Συμμόρφωση Εσωτερικού Ελέγχου με τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου.....	53
Διάγραμμα 12: Ενταξη του Εσωτερικού Ελέγχου σε διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης της ποιότητας του	54
Διάγραμμα 13: Αναφορά Εσωτερικού Ελέγχου στην Επιτροπή Ελέγχου	55
Διάγραμμα 14: Επάρκεια ελεγκτικής εμπειρίας.....	56
Διάγραμμα 15: Βαθμός πιστοποίησης επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή.....	57
Διάγραμμα 16: Συμμετοχή επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή σε προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης.....	58
Διάγραμμα 17: Αντικειμενικότητα επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου	59
Διάγραμμα 18: Ανεξαρτησία επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου.....	60

Διάγραμμα 19: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	61
Διάγραμμα 20: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εσωτερικού Ελέγχου	62
Διάγραμμα 21: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εξωτερικού Ελέγχου.....	63
Διάγραμμα 22: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εταιρικής Διακυβέρνησης	64

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις - Σκοπός

Σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο οικονομικό τοπίο, έχει γίνει ιδιαίτερος λόγος η υψίστης σημασία της εταιρικής διακυβέρνησης. Ιδιαίτερα παρουσιάστηκαν πληθώρα συζητήσεων ιδιαίτερα μεταξύ ακαδημαϊκών, στελεχών, επενδυτών καθώς και υπεύθυνων χάραξης πολιτικής (Koutourpis and Pappa, 2018). Αρχικά παρατηρήθηκαν αποτυχίες στην υιοθέτηση της εταιρικής διακυβέρνησης, με αποτέλεσμα να δοθούν επεξηγήσεις σχετικά με τις εύθινες και τις αρμοδιότητες της επιτροπής ελέγχου (Turley and Zaman, 2007). Επιπλέον οι αρχές εταιρικής διακυβέρνησης χαρακτηρίζονται δαπανηρές και αρκετά τυποποιημένες με αποτέλεσμα να είναι δύσκολη η εφαρμογή τους από όλες τις οντότητες (Mbecke, 2014). Σε μια εντατική προσπάθεια υιοθέτησης της εταιρικής διακυβέρνησης, παρατηρείται μια συνεχώς αυξανόμενη έμφαση στην εποπτεία των λειτουργιών του εσωτερικού ελέγχου από τις ελεγκτικές επιτροπές. Ταυτόχρονα, σε μία προσπάθεια αποκατάστασης της εμπιστοσύνης, πολλές εταιρικές μεταρρυθμίσεις έχουν αυξήσει τις ευθύνες του εσωτερικού ελέγχου (Bertin, 2007). Στο πλαίσιο αυτό, ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι εταιρικής διακυβέρνησης, παρέχοντας συμβουλευτικές υπηρεσίες καθώς και υπηρεσίες διασφάλισης, συμβάλλοντας έτσι και στην διαδικασία διαχείρισης κινδύνων (Wilkinson and Coetzee, 2015; Van Peursem, 2004; Sarens et al., 2009).

Η εναρμόνιση με τον κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης είναι πλέον υποχρεωτική από τις εισηγμένες οντότητες. Παράλληλα, είναι πλέον αποδεκτό μέσω μελετών, πώς η επιτροπή ελέγχου μπορεί να βασίζεται τόσο σε επίσημες όσο και σε ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις κατά την άσκηση του εποπτικού της ρόλου, (Arena and Azzone, 2009; Mat Zain and Subramaniam, 2007). Μια πιο παραγωγική σχέση μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και της επιτροπής ελέγχου είναι πιθανό να βελτιώσει την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και των σχετικών διαδικασιών διακυβέρνησης εντός των οργανισμών, (Gramling et al., 2004; Turley and Zaman, 2004). Η παρακολούθηση του εσωτερικού ελέγχου αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ως ένας σημαντικός ρόλος στη διαδικασία της εταιρικής διακυβέρνησης. Η απαίτηση της επιτροπής ελέγχου για καλύτερους εσωτερικούς ελέγχους μπορεί να οδηγήσει σε

μεγαλύτερη εστίαση του εσωτερικού ελέγχου και των χαρακτηριστικών του (Abbott et al., 2010) και να αυξήσει τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου. Τόσο οι επίσημες όσο και οι ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις είναι σημαντικές για την επιτροπή ελέγχου και για την εκπλήρωση του εποπτικού της ρόλου.

Υπάρχει ένα σημαντικός αριθμός ερευνών οι οποίες μελετούν τις επίσημες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου (Goodwin, 2003; Sarens et al., 2009; Goodwin and Yeo, 200; Arena and Azzone, 2009; Mat Zain and Subramaniam, 2007; Scarbrough et al., 1998). Ωστόσο οι έρευνες σχετικά με τις ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις είναι ελάχιστες και βασίζονται κυρίως σε χώρες με διαφορετικό πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης, σε σύγκριση με αυτό που ισχύει στην Ελλάδα. Έτσι λοιπόν, η παρούσα μελέτη συμβάλει στα περιορισμένα ερευνητικά στοιχεία όσον αφορά την ύπαρξη ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στην AC και IAF. Συνεπώς παρούσα εργασία βασιζόμενη στην υπάρχουσα διεθνή έρευνα, εστιάζει τόσο στην ύπαρξη άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της ελεγκτικής επιτροπής και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου όσο και στους παράγοντες που τις επηρεάζουν.

Σκοπός λοιπόν της παρούσας διπλωματικής είναι η καταγραφή ερευνητικών στοιχείων σχετικά με τις ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου. Η έρευνα διεξήχθη μέσω ερωτηματολογίων σε ελληνικές οντότητες οι οποίες είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

1.2. Διάρθρωση Διπλωματικής Εργασίας

Η παρούσα εργασία απαρτίζεται από έξι κεφάλαια. Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο αρχικά αναφέρονται ορισμένες εισαγωγικές παρατηρήσεις σχετικά με το θέμα το οποίο διαπραγματεύεται η παρούσα εργασία. Στην συνέχεια αναλύεται ο σκοπός καθώς και η αναγκαιότητα της παρούσας εργασίας. Επιπλέον το πρώτο κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την διάρθρωση της εργασίας.

Στη συνέχεια στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας. Αρχικά αναλύεται το θεωρητικό πλαίσιο σε σχέση με την εταιρική διακυβέρνηση. Στη συνέχεια του κεφαλαίου παρουσιάζεται η θεωρητική προσέγγιση των εννοιών, τόσο του εσωτερικού ελέγχου όσο και επιτροπής ελέγχου καθώς και τις σχέσεις μεταξύ τους.

Εν συνεχεία το τρίτο κεφάλαιο, αρχικά παρουσιάζει μια ανασκόπηση ερευνών σχετικά τις άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι υπό εξέταση παράμετροι οι οποίοι πιθανόν να επηρεάζουν τις άτυπες αλληλεπιδράσεις των δύο τμημάτων. Οι παράμετροι τις οποίες εξετάζουμε είναι οι εξής: “Ανεξαρτησία Επιτροπής Ελέγχου”, “Συναντήσεις της επιτροπής Ελέγχου”, “Επίσημες συναντήσεις της Επιτροπής Ελέγχου στις οποίες παρευρίσκεται ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής”, “Χαρακτηριστικά του Προέδρου Επιτροπής Ελέγχου”, “Ποιότητα Εσωτερικού Ελέγχου” και τα “Χαρακτηριστικά του Επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου”.

Στη συνέχεια της θεωρητικής προσέγγισης, στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται το εμπειρικό κομμάτι της εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά αναλύεται ο πληθυσμός και το δείγμα της εμπειρικής έρευνας. Στη συνέχεια του κεφαλαίου αναλύονται τα στοιχεία που συνθέτουν το ερωτηματολόγιο της εμπειρικής έρευνας. Τέλος παρατίθεται και η μεθοδολογία η οποία ακολουθήθηκε για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας.

Με την συλλογή των ερωτηματολογίων, στο πέμπτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται στη συνέχεια αναλυτικά τα αποτελέσματα των στατιστικών αναλύσεων της έρευνας. Πιο συγκεκριμένα αρχικά χρησιμοποιείται η περιγραφική στατιστική παρουσιάζοντας για

την κάθε ερώτηση του ερωτηματολογίου περιγραφικά δεδομένα (συχνότητα και ποσοστά) τόσο με τη μορφή πινάκων, όσο και τη μορφή διαγραμμάτων.

Με την εξαγωγή και ανάλυση των συμπερασμάτων συμπληρώνεται και το έκτο και τελευταίο κεφάλαιο της διπλωματικής. Το εν λόγω κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την παράθεση των βασικών περιορισμών συγγραφής της διπλωματικής και των προτάσεων για διενέργεια μελλοντικής έρευνας.

Κεφάλαιο 2: Θεωρητική Προσέγγιση

2.1. Εισαγωγή

Αρχικά σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται μία προσπάθεια ανάλυσης των τριών εννοιών της Εταιρικής Διακυβέρνησης, του Εσωτερικού Ελέγχου και της Επιτροπής Ελέγχου. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την καταγραφή των αλληλεπιδράσεων που διέπουν την μεταξύ τους σχέση.

2.2. Θεωρητικό Πλαίσιο

2.2.1. Εταιρική Διακυβέρνηση

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει λάβει ασφαλώς αυξημένη προσοχή η έννοια της εταιρικής διακυβέρνησης. Το γεγονός αυτό οφείλεται κατά κόρον στα οικονομικά σκάνδαλα τα οποία αποκαλύφθηκαν σε μεγάλες εταιρείες. Πιο συγκεκριμένα, μετά την κατάρρευση της Enron υπάρχει συνεχώς μια αυξανόμενη εφαρμογή των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης με σκοπό την αντιμετώπιση εταιρικών θεμάτων τα οποία εμφανίστηκαν μετά την Enron, όπως αυτό των αντικρουόμενων συμφερόντων ανάμεσα στα στελέχη μιας εταιρείας και των μετόχων αυτής και όχι μόνο αυτών. Η εταιρική διακυβέρνηση έρχεται για να εξισορροπήσει τα συμφέροντα κάθε έννομου ενδιαφερόμενου φορέα της εταιρείας, όπως είναι τα στελέχη, οι μέτοχοι, οι πελάτες, οι προμηθευτές καθώς και οι χρηματοδότες. Υπό αυτή την σκοπιά, οι John και ο Senbet (1998) προτείνουν έναν πιο ολοκληρωμένο ορισμό ο οποίος αναφέρει πως η εταιρική διακυβέρνηση ασχολείται με μηχανισμούς με τους οποίους οι μέτοχοι ασκούν έλεγχο με σκοπό την προστασία των συμφερόντων τους.

Οι αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης υφίστανται πλέον σε όλες τις χώρες και τις εταιρείες τους. Σύμφωνα με τους (Fama and Jensen, 1983) η εταιρική διακυβέρνηση ορίζεται ως ένα σύνολο λειτουργιών και ελέγχων, καθώς και ένα ολοκληρωμένο και δομημένο σύνολο αρχών, σύμφωνα με το οποίο η οντότητα λειτουργεί, οργανώνεται, ελέγχεται και διαχειρίζεται. Η εταιρική διακυβέρνηση ορίζεται επίσης ως η δομή και οι

διαδικασίες μεταξύ του διοικητικού συμβουλίου, των μετόχων, των ανώτατων στελεχών και άλλων ενδιαφερόμενων, και περιλαμβάνει επίσης, τους ρόλους της διαδικασίας διαχείρισης και άσκησης στρατηγικής ηγεσίας, την διασφάλιση της λογοδοσίας, καθώς επίσης και την βελτίωση των αποτελεσμάτων και επιδόσεων της οντότητας (Dunlop, 1998; Sternberg, 1998).

Το 1992 εκδόθηκε στη Βρετανία ο κώδικας βέλτιστης συμπεριφοράς από την επιτροπή Cadbury που αποτέλεσε πρότυπο για κώδικες εταιρικής διακυβέρνησης σε πολλές χώρες. Οι κώδικες αυτοί βασίζονται στην θεωρία «συμμόρφωση ή εξήγηση» (comply or explain) και με τις ουσιαστικές διατάξεις τους, συνιστούν πλέον ένα πρότυπο και χρηστικό εργαλείο για τη θέσπιση προτύπων διακυβέρνησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.), λαμβάνοντας υπόψη τις ραγδαίες παγκόσμιες εξελίξεις, θεσμοθετεί το έτος 1999, τις βασικές αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης, τις οποίες αρχίζουν και υιοθετούν έστω και προαιρετικά πολλές οντότητες σε όλη την Ευρώπη. Ο Ο.Ο.Σ.Α. προσδιόρισε εννοιολογικά την εταιρική διακυβέρνηση, ως εξής:

«εταιρική διακυβέρνηση είναι το σύστημα με το οποίο μία εταιρεία (ή μία μη κερδοσκοπική οργάνωση) κατευθύνεται και ελέγχεται σε ανώτερο (υψηλότερο) επίπεδο, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι, η απόδοση και η οικονομική διαχείριση, αλλά επίσης και η υπευθυνότητα, η ακεραιότητα και η ειλικρίνεια».

Αργότερα το 2004 ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β., 2004), αναφέρεται στην εταιρική διακυβέρνηση ως:

«ένα σύστημα αρχών επί τη βάση του οποίου οργανώνεται, λειτουργεί και διοικείται η ανώνυμη εταιρεία, ώστε να διαφυλάσσονται και συγχρόνως να ικανοποιούνται τα έννομα συμφέροντα όλων όσων συνδέονται με την εταιρεία στα πλαίσια του εταιρικού συμφέροντος».

Υπό το πρίσμα όλων των ανωτέρω προσεγγίσεων τα ζητήματα εταιρικής διακυβέρνησης σε γενικές γραμμές λαμβάνουν μεγαλύτερη προσοχή ως αποτέλεσμα της αυξανόμενης αναγνώρισης ότι η εταιρική διακυβέρνηση μιας επιχείρησης επηρεάζει τόσο τις οικονομικές της επιδόσεις όσο και την ικανότητά της να έχει

πρόσβαση σε μακροπρόθεσμα χαμηλά επενδυτικά κεφάλαια (Mordelet, 2009). Η υψηλή ποιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης επιτρέπει στις οντότητες να συμμετέχουν στις κεφαλαιαγορές με μεγαλύτερη ευκολία πρόσβασης και φερεγγυότητα, κάτι το οποίο σημαίνει ενίσχυση των κεφαλαίων τους.

2.2.2. Ο νόμος SARBANES – OXLEY (S.OX)

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει, η κατάρρευση μεγάλων οικονομικών κολοσσών των Η.Π.Α τις τελευταίες δεκαετίες έχουν φέρει στο φώς την εταιρική διακυβέρνηση τόσο σαν ορισμό, αλλά κυρίως ως εφαρμογή στα πλαίσια των οικονομικών οντοτήτων. Ταυτόχρονα όμως έχουν οδηγήσει και σε μια αυστηρή κριτική τόσο των ποιοτικών χαρακτηριστικών, όσο και της πραγματικής ανεξαρτησίας του ελεγκτικού επαγγέλματος, όσον αφορά την χειραγώγηση των οικονομικών καταστάσεων και την πραγματική εικόνα αυτών.

Η οικονομία των Η.Π.Α συνταράχθηκε από τα οικονομικά σκάνδαλα των εταιρειών της, και μια οικονομική κρίση ήταν προ των πυλών. Πέραν τούτου η εμπιστοσύνη των επενδυτών κλονίστηκε σε αδιαμφισβήτητο βαθμό, με αποτέλεσμα η ισορροπία της αγοράς σε παγκόσμιο επίπεδο να διαταραχθεί.

Το Κογκρέσο των ΗΠΑ, θέσπισε τον νόμο Sarbanes-Oxley του 2002 (SOX). Νωρίτερα τον Δεκέμβριο του 1999, το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης (NYSE) και το NASDAQ, είχε τροποποιήσει τις απαιτήσεις για την εισαγωγή των οντοτήτων, βασιζόμενο σε μεγάλο βαθμό στην επιτροπή ελέγχου των οντοτήτων ως μέσο προστασίας της ακεραιότητας του συστήματος χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Ωστόσο, παρόλο που οι κανόνες αυτοί παρέχουν σαφή πρότυπα για την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου και τον αριθμό των μελών της επιτροπής, είναι διφορούμενοι όσον αφορά για την ανάγκη ένταξης ενός εξειδικευμένου και έμπειρου χρηματοοικονομικού αναλυτή στην επιτροπή ελέγχου (Carcello et al., 2006)

Σύμφωνα με τους Carcello *et al.*, (2006), η παράγραφος 407 του νόμου S.OX ορίζει για τις επιτροπές ελέγχου πως πρέπει τουλάχιστον ένα μέλος να είναι οικονομικός εμπειρογνώμονας, γνώστης της λογιστικής επιστήμης καθώς και χρηματοοικονομικής

ανάλυσης. Ταυτόχρονα απαιτεί από τις οντότητες σε αντίθετη περίπτωση μη ύπαρξης ενός τέτοιου μέλους να επεξηγούν τον λόγο για τον οποίο αυτό υφίσταται. Σύμφωνα με τους Zhang *et al*, (2007) ο νόμος έχει σχεδιαστεί με κύριο σκοπό να ελέγχει καθώς και να παρουσιάζει με βεβαιότητα, όλα τα γεγονότα εκείνα τα οποία σχετίζονται με την βέλτιστη επίτευξη των στόχων της οντότητας. Αυτό έρχεται να επιβεβαιωθεί με την εισαγωγή της παραγράφου 404 του νόμου όπου ορίζεται πως οι οντότητες θα πρέπει να δημοσιοποιούν στοιχεία του εσωτερικού ελέγχου καθώς επίσης και την δομή του. Απώτερος σκοπός των απαιτήσεων αυτών είναι η τήρηση της διαφάνειας καθώς επίσης και η προστασία των επενδυτών και οποιοδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

2.3. Θεωρητικό Πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου

Τις τελευταίες δεκαετίες θεωρούμε την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου έως μία από τις σπουδαιότερες λειτουργίες μίας σύγχρονης οικονομικής οντότητας, και αυτό συμβαίνει λόγω της σπουδαίας συμβολής του εσωτερικού ελέγχου στην αποδοτικότερη και ασφαλέστερη λειτουργία της οντότητας. Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου όμως υπάρχει από την δεκαετία του 1940 όπου και άρχισε να λαμβάνει σημαντικό ρόλο στην στρατηγική οργάνωση και διαχείριση (Jin'e and Dunjia, 1997).

Πιο ευρύς ορισμός αποδόθηκε με το Πλαίσιο COSO (1992) και την έκθεση Turnbull (1999). Σύμφωνα με τα ανωτέρω, το σύστημα εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνει τα στοιχεία εκείνα ενός οργανισμού (συμπεριλαμβανομένων των πόρων, των συστημάτων, των διαδικασιών, της κουλτούρας και της δομής), που υποστηρίζουν το ανθρώπινο δυναμικό στην επίτευξη των στόχων της επιχείρησης. Ταυτόχρονα, όπως αναφερθήκαμε και παραπάνω, καθώς και σύμφωνα με τους Sarens και Beelde,(2006) το σύστημα εσωτερικού ελέγχου διευκολύνει την αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία των επιχειρήσεων, παρέχοντας τη δυνατότητα διαχείρισης σημαντικών επιχειρηματικών, λειτουργικών και οικονομικών κινδύνων.

Ένας νεότερος και κατ' ευφημισμόν πληρέστερος ορισμός δόθηκε από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors), όπου αναφέρει πως «ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, οργανωμένη και σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να

βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού.» Επίσης σύμφωνα με τον Ibrahim (2011), συντελεί στην επίτευξη των στόχων του οργανισμού με την υιοθέτηση μιας συστηματικής και πειθαρχημένης προσέγγισης για την εκτίμηση και βελτίωση της αποτελεσματικότερης διαχείρισης κινδύνου, του ελέγχου και των διαδικασιών διακυβέρνησης .

Ως κατά συνέπεια όλων των προαναφερθέντων ορισμών του εσωτερικού ελέγχου προκύπτει και το συμπέρασμα πως οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να θεωρούνται ως αναπόσπαστα μέλη της οικονομικής οντότητας, τα οποία συμβάλουν τα μέγιστα στην σωστή λειτουργία των επιχειρήσεων.

Επίσης οι εσωτερικοί ελεγκτές μπορούν πραγματικά να προσθέτουν αξία στην επιχείρηση διαβεβαιώνοντας πως μια πιθανή έκθεση σε κίνδυνο θα αντιμετωπιστεί με τον καλύτερα δυνατό τρόπο (Walker et al. 2003). Αποδεικνύεται σαφώς ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές επιδιώκουν αυτή την αναδιαμόρφωση του ρόλου τους όσον αφορά την ενεργή και ουσιαστική συμμετοχή τους στην διαχείριση κινδύνου (Sarens et. al., 2006). Ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή έγινε με έναν νεότερο ορισμό τον οποίο εξέδωσε το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών όπου αναφέρει ότι “ο εσωτερικός έλεγχος πρέπει να αξιολογεί και να συμβάλλει στη βελτίωση της διαχείρισης κινδύνων, ελέγχου και διακυβέρνησης”. Με άλλα λόγια, είναι μία σημαντική ευκαιρία για την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και για τον ίδιο τον εσωτερικό ελεγκτή να αποδείξει τις δυνατότητές του στο να προσθέσει αξία στην εταιρεία, και να ξεφύγει από την ιστορικό χαρακτηρισμό ως "οργανωτικός αστυνομικός και φύλακας" (Morgan, 1979).

2.4. Θεωρητικό Πλαίσιο Επιτροπής Ελέγχου

Η έννοια της επιτροπής ελέγχου δεν είναι νέα καθώς υπάρχει πληθώρα βιβλιογραφίας η οποία αναφέρονται σε αυτήν (Tricker, 1978; Cooper, 1993; DeZoort, 1997; Vinten και Lee, 1993). Αυτό που προκαλεί μεγάλο ενδιαφέρον και είναι αξιοσημείωτο είναι η ραγδαία αύξηση υιοθεσίας της εφαρμογής της από εισηγμένες εταιρείες κατά την διάρκεια των τελευταίων ετών.

Σύμφωνα με τους Vinten και Lee (1993), η έννοια της επιτροπής ελέγχου πρωτοεμφανίζεται το 1940 στην Αμερική και η αρχική της υποχρέωση ήταν η συνεργασία με τους εξωτερικούς ελεγκτές. Αρκετά χρόνια μετά το 1972 η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς της Αμερικής (SEC) προωθεί την δημιουργία επιτροπών ελέγχου, για να έρθει το 1976 και να θέσει την ύπαρξη της, ως μία από τις βασικότερες προϋποθέσεις για την εισαγωγή των εταιρειών στο χρηματιστήριο.

Αργότερα το έτος 1999 η Blue Ribbon Committee (B.R.C), εξέδωσε μια σειρά από προτάσεις με κύριο στόχο η εφαρμογή τους να οδηγήσει τις οντότητες σε μια ορθότερη και βέλτιστη απεικόνιση των οικονομικών καταστάσεων με μεγαλύτερη διαφάνεια. Οι προτάσεις αυτές περιελάμβαναν κυρίως συστάσεις για τις οντότητες οι οποίες επικεντρωνόταν στην δημιουργία και εφαρμογή επιτροπής ελέγχου. Δινόταν πολλές διευκρινήσεις για αρκετά θέματα όπως για τα χαρακτηριστικά , την δομή, την ανεξαρτησία της επιτροπής. Ταυτόχρονα όριζε και ποια θα ήταν τα ιδεατά χαρακτηριστικά των μελών της επιτροπής , όπως η τεχνογνωσία και η εξειδικευμένη εμπειρία καθώς επίσης και ο αριθμός των μελών από τα οποία θα απαρτιζόταν η επιτροπή. Επιπλέον έγιναν και ορισμένες αναφορές στις αρμοδιότητες και τις ευθύνες της επιτροπής και ταυτόχρονα στην επικοινωνία και συνεργασία που θα είχε τόσο με τους εξωτερικούς ελεγκτές όσο και με τους μετόχους. Ωστόσο δεν υπήρχαν ορισμένα όρια και κανόνες, (Abbott et al, 2004). Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Blue Ribbon Committee (1999) η επιτροπή ελέγχου ως μια υποεπιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου, έχει την υποχρέωση και την ευθύνη για τον πλήρη έλεγχο και τήρηση των ορθών λογιστικών πράξεων , την διαφύλαξη και την διαβεβαίωση για την ορθή και υψηλής ποιότητας δημοσιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων, και εν κατακλείδι να εξετάζει την ορθή λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.

Ο νόμος επιβάλλει την σύσταση επιτροπής ελέγχου σε όλες τις εισηγμένες εταιρείες. Υπό το πρίσμα αυτό στα πλαίσια των υποχρεώσεων και των αρμοδιοτήτων του το διοικητικό συμβούλιο με στόχο την αποτελεσματική λειτουργία και την χρηστή διαχείριση της εταιρείας έχει την υποχρέωση να συστήσει επιτροπή ελέγχου. Σύμφωνα με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης οι επιτροπές ελέγχου ορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο, με σκοπό την υποστήριξη του Δ.Σ στα καθήκοντα του σχετικά με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση και εποπτεία, τον εσωτερικό έλεγχο καθώς επίσης και με την εποπτεία του τακτικού ελέγχου. Σύμφωνα με τους Mohiuddin and Karbahari (2010), στην πραγματικότητα η επιτροπή ελέγχου είναι ένα βαρυσήμαντο και χρηστικό εργαλείο, το οποίο καθημερινά παίζει καταλυτικό ρόλο στα δρώμενα της εταιρείας. Εν κατακλείδι αποτελεί ίσως έναν από τους σπουδαιότερους, αποτελεσματικούς και χρηστικούς εταιρικούς μηχανισμούς εκείνους τους οποίους διατηρούν ακέραια την διακυβέρνηση της εταιρείας.

Στην Ελλάδα με βάση τον νόμο 3693/2008, όλες οι εισηγμένες οντότητες έχουν την υποχρέωση σύστασης επιτροπής ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα ο κώδικας εταιρικής διακυβέρνησης αναφέρει :

«Το ΔΣ θα πρέπει να συστήσει επιτροπές που να στηρίζουν την προετοιμασία των αποφάσεων του και να διασφαλίζουν την αποτελεσματική διαχείριση των ενδεχόμενων συγκρούσεων συμφερόντων κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Για το σκοπό αυτό θεσπίζεται επιτροπή ελέγχου, υπεύθυνη για την παρακολούθηση της οικονομικής πληροφόρησης, της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων, καθώς και για την εποπτεία και την παρακολούθηση του τακτικού ελέγχου και των θεμάτων που αφορούν στην αντικειμενικότητα και την ανεξαρτησία των νόμιμων ελεγκτών.»

Επιπλέον μέσω του κώδικα έχουν οριστεί κανόνες και ειδικές πρακτικές για τις εισηγμένες εταιρείες όπου αναφέρονται πολλά για τα χαρακτηριστικά, την δομή και τις αρμοδιότητες της επιτροπής ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα αναφέρονται ρητά τα παρακάτω:

«Η επιτροπή ελέγχου συγκροτείται με στόχο την υποστήριξη του ΔΣ στα καθήκοντά του σχετικά με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, τον εσωτερικό έλεγχο και την εποπτεία του τακτικού ελέγχου. Η επιτροπή ελέγχου θα πρέπει να αποτελείται αποκλειστικά από μη

εκτελεστικά μέλη, στην πλειονότητά τους ανεξάρτητα¹⁶. Η επιτροπή ελέγχου είναι τουλάχιστον τριμελής. Τουλάχιστον ένα (1) ανεξάρτητο μέλος της έχει αποδεδειγμένη επαρκή γνώση σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής. Η επιτροπή θα πρέπει να προεδρεύεται από ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος.»

Οι κύριες αρμοδιότητες της επιτροπής ελέγχου είναι οι εξής:

Όσον αφορά στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τα συστήματα πληροφόρησης, η επιτροπή ελέγχου:

- Παρακολουθεί τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας. Επίσης, θα πρέπει να επιβλέπει κάθε επίσημη ανακοίνωση που αφορά στη χρηματοοικονομική απόδοση της εταιρείας, και να εξετάζει τα βασικά σημεία των οικονομικών καταστάσεων που εμπεριέχουν σημαντικές κρίσεις και εκτιμήσεις από πλευράς Διοίκησης.
- Εποπτεύει τους εσωτερικούς χρηματοοικονομικούς ελέγχους της εταιρείας και παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων της εταιρείας, εκτός εάν αυτή η ευθύνη ανήκει ρητά στο ίδιο το ΔΣ ή σε κάποια άλλη επιτροπή του. Για το σκοπό αυτό, η επιτροπή ελέγχου θα πρέπει να εξετάζει σε περιοδική βάση το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων της εταιρείας, ώστε να διασφαλίζει ότι οι κυριότεροι κίνδυνοι προσδιορίζονται, αντιμετωπίζονται και δημοσιοποιούνται με ορθό τρόπο.
- Θα πρέπει να εξετάζει συγκρούσεις συμφερόντων κατά τις συναλλαγές της εταιρείας και των θυγατρικών της με συνδεδεμένα μέρη και να υποβάλλει στο ΔΣ σχετικές αναφορές.
- Στο βαθμό που απαιτείται από την πολιτική της εταιρείας, θα υποστηρίζει το ΔΣ ως προς την απόκτηση επαρκούς πληροφόρησης για τη λήψη αποφάσεων σε θέματα συναλλαγών μεταξύ συνδεδεμένων μερών.
- Θα πρέπει να εξετάζει την ύπαρξη και το περιεχόμενο των διαδικασιών εκείνων, σύμφωνα με τις οποίες το προσωπικό της εταιρείας θα μπορεί, υπό εχεμύθεια, να εκφράσει τις ανησυχίες του για ενδεχόμενες παρανομίες και παρατυπίες σε θέματα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ή για άλλα ζητήματα που άπτονται της λειτουργίας της επιχείρησης. Η επιτροπή ελέγχου θα πρέπει να διασφαλίζει

την ύπαρξη διαδικασιών για την αποτελεσματική και ανεξάρτητη διερεύνηση τέτοιων ζητημάτων, καθώς και για την κατάλληλη αντιμετώπισή τους.

2.5. Σχέση μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου

Αρχικά είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως μια αποτελεσματική και χρηστική επιτροπή ελέγχου είναι αναγκαίο να βρίσκεται πάντα σε θέση να παροτρύνει και να ενθαρρύνει τον ρόλο και τις λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου, παρέχοντας του υποστήριξη και ταυτόχρονα συμβουλευτικές προτάσεις και αναφορές για το έργο του. Αποτέλεσμα της συνεργασίας αυτής θα είναι να μπορεί ο εσωτερικός έλεγχος να αποδώσει τα βέλτιστα αποτελέσματα (Karagiorgos et al, 2010).

Όπως υποστηρίζεται από τους Scarbrough *et al.*, (1998), η επιτροπή ελέγχου και η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου μπορούν να επωφεληθούν από τακτικές συναντήσεις, καθώς επιτρέπει την έγκαιρη ανταλλαγή πληροφοριών. Ως κατά συνέπεια των συχνών συναντήσεων, η επιτροπή ελέγχου θα παραμείνει πάντα ενημερωμένη, ώστε να είναι σε θέση να παρέχει βοήθεια στους εσωτερικούς ελεγκτές να επιλύσουν τυχόν προβλήματα που εντοπίστηκαν όταν καταστεί ανάγκη. Οι συχνότερες συναντήσεις παρέχουν επίσης ευκαιρίες για διερεύνηση και διεξαγωγή εμπειρισταωμένων συζητήσεων καθώς επίσης και τρόπους βελτίωσης της οικονομικής δραστηριότητας της οντότητας.

Όσον αφορά στην εποπτεία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου από την επιτροπή ελέγχου, σύμφωνα με τον Ελληνικό κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης και όπως αυτός αποτυπώθηκε από το Ελληνικό Συμβούλιο Εταιρικής Διακυβέρνησης, ορίζονται τα ακόλουθα:

- θα πρέπει να εξασφαλίζει τη λειτουργία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα για την επαγγελματική εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου,
- προσδιορίζει και εξετάζει τον κανονισμό λειτουργίας της μονάδας εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας,

- παρακολουθεί και επιθεωρεί την ορθή λειτουργία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου, και εξετάζει τις τριμηνιαίες εκθέσεις ελέγχου της μονάδας,
- διασφαλίζει την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου, προτείνοντας στο ΔΣ το διορισμό και την ανάκληση του επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου,
- αξιολογεί τον επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου.

Εν κατακλείδι, γίνεται εύκολα αντιληπτή η άρρηκτα συνδεδεμένη αλληλεξάρτηση μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου, και σε τι βαθμό αυτή επηρεάζει την ορθή λειτουργία της οντότητας (Klein, 2003; Abbott et al, 2004).

Η συνεργασία της επιτροπής, με το τμήμα εσωτερικού ελέγχου είναι υποχρεωτική και επιτάσσεται να είναι δεδομένη, προκειμένου για τη διασφάλιση του έργου τους, το οποίο θα οδηγήσει σε σωστή και υγιή διακυβέρνηση (Schneider, 2010).

Κεφάλαιο 3: Επισκόπηση Ερευνών

3.1. Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται και αναλύονται ορισμένες ερευνητικές προσεγγίσεις και μελέτες σχετικά με το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Αρχικά παρουσιάζεται μια ανασκόπηση ερευνών σχετικά τις άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι υπό εξέταση παράμετροι οι οποίοι πιθανόν να επηρεάζουν τις άτυπες αλληλεπιδράσεις των δύο τμημάτων. Οι παράμετροι αυτές είναι η ποιότητα της επιτροπής ελέγχου, τα χαρακτηριστικά του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου, η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου καθώς επίσης και τα χαρακτηριστικά του διευθυντή της.

3.2. Άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και Εσωτερικού Ελέγχου

Τα τελευταία χρόνια αρκετές είναι οι έρευνες σχετικά με τις επιτροπές ελέγχου οι οποίες αναγνωρίζουν πως, μια παραγωγική σχέση μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του τμήματος του εσωτερικού ελέγχου, βελτιώνει την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και των συναφών διαδικασιών διακυβέρνησης εντός των οντοτήτων (Gramling et al., 2004; Turley and Zaman, 2004). Οι άτυπες αλληλεπιδράσεις συμπληρώνουν τις επίσημες συνεδριάσεις με την Ελεγκτική Επιτροπή και, ως εκ τούτου, αντιπροσωπεύουν πρόσθετες ευκαιρίες για τις επιτροπές ελέγχου για την παρακολούθηση των λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου.

Υπό αυτό το πρίσμα το 2007 οι Turley και Zaman μελέτησαν μία οντότητα του Ηνωμένου Βασιλείου, παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, μέσω ενός case study με σκοπό να διερεύνουν τις συνθήκες και τις διαδικασίες που επηρεάζουν τη λειτουργία και τη δυνητική αποτελεσματικότητα των επιτροπών ελέγχου. Η μελέτη έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην αλληλεπίδραση μεταξύ της επιτροπής και του εσωτερικού ελέγχου καθώς και των εξωτερικών ελεγκτών. Η συγκεκριμένη μελέτη παρατηρεί και σημειώνει πως στην συγκεκριμένη οντότητα δεν υπήρχε η απαίτηση για το τμήμα του εσωτερικού ελέγχου να αναφέρεται σε προκαθορισμένους χρόνους και

συναντήσεις στην επιτροπή ελέγχου. Ωστόσο υπήρχε μεταξύ των τμημάτων μια άτυπη και συνεχής διαδικασία επικοινωνίας και συνεργασίας, κάτι το οποίο διευκόλυνε την δράση και των δύο τμημάτων καθώς βελτιώνει και τα αποτελέσματα τους. Ταυτόχρονα σημειώνεται πως πέραν των προκαθορισμένων συναντήσεων της επιτροπής με τους εξωτερικούς ελεγκτές, πραγματοποιούνται άτυπες συναντήσεις τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο, για να υπάρχει μια αξιόλογη και βέλτιστη συνεργασία. Εν κατακλείδι τα ευρήματα σχετικά με τη σημασία των ανεπίσημων διαδικασιών και επικοινωνιών είναι ιδιαίτερα σημαντικά επειδή η υπάρχουσα έρευνα (Beasley et al., 2000; Carcello and Neal, 2003; Klein, 2002) επικεντρώθηκε κυρίως στις επίσημες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και των υπολοίπων τμημάτων. Τα στοιχεία από την μελέτη αυτή υποδεικνύουν ότι πολλοί από τους παράγοντες που συμβάλλουν στην αποτελεσματική διακυβέρνηση δεν μπορούν εύκολα να κωδικοποιηθούν στους κώδικες εταιρικής διακυβέρνησης, με αποτέλεσμα πολύ συχνά τα τμήματα και επιτροπές να λειτουργούν μέσω άτυπων συνεδριάσεων, συναντήσεων με στόχο την άριστη συνεργασία τους για να αποφέρουν το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα.

Την ίδια χρονική περίοδο, 2007 και κάτω υπό την ίδια σκοπιά, οι Mat Zain και Subramaniam θεωρώντας δεδομένο πως οι επιτροπές ελέγχου (AC) και η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου (IAF) είναι δύο βασικοί μηχανισμοί εταιρικής διακυβέρνησης, έθεσαν ως πρωταρχικό στόχο της έρευνας τους να δώσει πληροφορίες για τις αντιλήψεις των εσωτερικών ελεγκτών σχετικά με τις αλληλεπιδράσεις τους με τα μέλη της επιτροπής ελέγχου στη Μαλαισία. Η έρευνα βασίστηκε σε συνεντεύξεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν με τους διευθυντές των τμημάτων του εσωτερικού ελέγχου από 11 εισηγμένες στο χρηματιστήριο οντότητες. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την συχνότητα των συνεδριάσεων της επιτροπής και του εσωτερικού ελέγχου, από τις 11 συνεντεύξεις στις 10 απαντήσανε πως συνεδριάζουν τουλάχιστον 4 φορές τον χρόνο και στην μια απαντήσανε πως συνεδριάζουν τουλάχιστον 7 φορές ετησίως. Τα αποτελέσματα αποδεικνύουν σπάνιες ανεπίσημες επικοινωνίες και περιορισμένες ιδιωτικές συναντήσεις μεταξύ των δύο τμημάτων. Κλείνοντας οι Mat Zain και Subramaniam σημειώνουν πως η ενθάρρυνση ιδιωτικών συναντήσεων καθώς και οι άτυπες αλληλεπιδράσεις με τα μέλη της επιτροπής ελέγχου μπορούν να βελτιώσουν τη συνολική ανταλλαγή σχετικών στοιχείων και αξιόπιστων πληροφοριών μεταξύ των δύο λειτουργιών διακυβέρνησης.

Δύο χρόνια αργότερα, οι Beasley *et al.* (2009) ερευνήσαν και μελέτησαν την εποπτεία των επιτροπών ελέγχου, παρέχοντας εκτενείς πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία της επιτροπής ελέγχου, η οποία ελήφθη μέσω εμπεριστατωμένων συνεντεύξεων 42 ατόμων που υπηρετούν ενεργά στις επιτροπές ελέγχου εισηγμένων οντοτήτων των ΗΠΑ. Μέσα από τα ευρήματα της έρευνας διαπιστώνεται πως υπάρχει σημαντική δυνατότητα για την ελεγκτική επιτροπή να λειτουργεί αποτελεσματικά χωρίς να χάνει τον ανεξάρτητο χαρακτήρα της, τόσο με επίσημες όσο και τις άτυπες διαδικασίες της.

Το 2013 πραγματοποιείται από τους Zaman και Sarens ίσως η πρώτη έρευνα η οποία έχει ως στόχο να εστιάσει και να αναγνωρίσει τη σημασία των άτυπων διαδικασιών στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης και να συμπληρώσει την υφιστάμενη έρευνα στον τομέα αυτό, μέσω της διερεύνησης παραγόντων που συνδέονται με την ύπαρξη άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ των επιτροπών ελέγχου και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου. Η παρούσα έρευνα βασίστηκε σε ερωτηματολόγια τα οποία δημιουργήθηκαν και στάλθηκαν σε στελέχη τόσο ελεγκτικών επιτροπών όσο και του εσωτερικού ελέγχου στο Ηνωμένο Βασίλειο από εισηγμένες και μη εισηγμένες οντότητες. Η χρήση ενός ερωτηματολογίου επέτρεψε την εξέταση της ύπαρξης εσωτερικών αλληλεπιδράσεων σε ένα σχετικά μεγαλύτερο αριθμό στελεχών. Αρχικά αποστάλθηκαν ερωτηματολόγια σε 672 στελέχη και επικεφαλείς εσωτερικού ελέγχου καθώς επιτροπής ελέγχου. Ωστόσο οι 220 ανταποκρίθηκαν στα ερωτηματολόγια, εκ των οποίων τα 187 ήταν αξιόπιστα λόγω πλήρης απαντήσεων. Τα ευρήματα της έρευνας αυτής αποδεικνύουν ότι οι επιτροπές ελέγχου και οι λειτουργίες εσωτερικού ελέγχου δημιουργούν μεταξύ τους ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις εκτός από επίσημες προγραμματισμένες τακτικές συναντήσεις. Οι ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις συμπληρώνουν επίσημες συναντήσεις με την επιτροπή ελέγχου και ως εκ τούτου αντιπροσωπεύουν πρόσθετες ευκαιρίες για τις επιτροπές ελέγχου να παρακολουθούν τις λειτουργίες εσωτερικού ελέγχου. Οι ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις των επιτροπών ελέγχου συνδέονται σημαντικά και θετικά με την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου, τις γνώσεις και την πείρα του προέδρου της επιτροπής καθώς και με την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου.

Μετάπειτα το 2015, οι Alzeban και Sawan υποστηρίζουν μέσα από την έρευνά τους πως οι ρυθμιστικές αρχές υπογραμμίζουν τη σημασία της αλληλεπίδρασης μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου. Ένας από τους ρόλους της επιτροπής

ελέγχου είναι να επανεξετάζει και να παρακολουθεί τις δράσεις και τις συστάσεις του εσωτερικού ελέγχου. Η παρούσα μελέτη παρέχει εμπειρικά στοιχεία σχετικά με τη σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών της επιτροπής ελέγχου και των αντιλήψεων σχετικά με την εφαρμογή των συστάσεων του εσωτερικού ελέγχου. Χρησιμοποιώντας δεδομένα από μια έρευνα από επικεφαλής εσωτερικών ελεγκτών από εταιρείες εισηγμένες στο Ηνωμένο Βασίλειο, η μελέτη διαπιστώνει ότι οι αντιλήψεις για την εφαρμογή των συστάσεων του εσωτερικού ελέγχου επηρεάζονται από τις συχνές συναντήσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και των επικεφαλής εσωτερικών ελεγκτών.

Οι προηγούμενες παράγραφοι επικεντρώθηκαν στην ύπαρξη καθώς και την σημασία των ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στην Επιτροπή Ελέγχου και τον εσωτερικό έλεγχο στα πλαίσια της εταιρικής διακυβέρνησης. Στην συνέχεια γίνεται μια προσπάθεια ανάπτυξης προτάσεων σχετικά με τις μεταβλητές που αναμένεται να επηρεάσουν την ύπαρξη ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της Επιτροπής Ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου.

3.3. Η επίδραση της ποιότητας της Επιτροπής Ελέγχου

Στο σημείο αυτό, οι δύο πρώτες υποθέσεις τις οποίες θέλουμε να εξετάσουμε, είναι ο βαθμός επίδρασης της ποιότητας της επιτροπής ελέγχου σχετικά με τις άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ελεγκτικών επιτροπών και των λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου.

Το 1998 οι Scarbrough *et al.* αναφέρουν τα αποτελέσματα μιας έρευνας η οποία πραγματοποιήθηκε με την βοήθεια των διευθυντών εσωτερικού ελέγχου канаδικών κατασκευαστικών εταιρειών. Διαπίστωσαν ότι οι επιτροπές που απαρτιζόνταν σχεδόν αποκλειστικά από ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη είχαν συχνότερες συναντήσεις με τον κύριο εσωτερικό ελεγκτή πέρα των καθορισμένων συναντήσεων. Επίσης, ήταν πιθανότερο να αναθεωρήσουν το πρόγραμμα εσωτερικού ελέγχου και τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου.

Παρομοίως το 2001 και υπό την ίδια σκοπιά, οι Raghunandan *et al.*, σε μια μελέτη την οποία πραγματοποίησαν στις Η.Π.Α, εξέτασαν την σχέση μεταξύ της σύνθεσης της επιτροπής ελέγχου και της αλληλεπίδρασης της επιτροπής με τον εσωτερικό έλεγχο. Τα αποτελέσματά της μελέτης, βασίστηκαν στις απαντήσεις των επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου 114 εισηγμένων οντοτήτων, δείχνουν ότι οι επιτροπές αποτελούμενες αποκλειστικά από ανεξάρτητους διευθυντές και με τουλάχιστον ένα μέλος που έχει λογιστική ή χρηματοοικονομική υπόβαθρο είναι πιο πιθανό να:

- 1)έχουν συχνότερες και πέραν των τυπικών συναντήσεις με τον κύριο εσωτερικό ελεγκτή.
- 2) παρέχουν ιδιωτική πρόσβαση στον κύριο εσωτερικό ελεγκτή · και επίσης να
- 3)επανεξετάσει τις προτάσεις εσωτερικού ελέγχου και τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου.

Συνεπώς να παρουσιάσει ένα αρκετό πιο δραστήριο και ενεργητικό ρόλο στις σχέσεις της με την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.

Επιπροσθέτως, ανάλογα συμπεράσματα παρατηρούμε και σε μελλοντικές έρευνες. Το 2004 οι Turley and Zaman, υποστηρίζουν πως η ανεξαρτησία, η δραστηριότητα και η εμπειρογνωμοσύνη της επιτροπής ελέγχου είναι σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητά. Πιο συγκεκριμένα, τα ανεξάρτητα μέλη της επιτροπής ελέγχου αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη ασυμμετρία πληροφόρησης, με αποτέλεσμα να επιδιώκουν πιο συχνές συναντήσεις με τους εσωτερικούς ελεγκτές.

Δύο χρόνια αργότερα το 2006, οι Zain *et al.* εξετάζουν τη σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών της επιτροπής ελέγχου και των χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελέγχου. Ταυτόχρονα εξετάζεται η συμβολή των εσωτερικών ελεγκτών στους ελέγχους των οικονομικών καταστάσεων. Χρησιμοποιώντας στοιχεία από τους επικεφαλής εσωτερικούς ελεγκτές 76 Μαλαισιανών εισηγμένων οντοτήτων, καταλήγουν στο συμπέρασμα πως υπάρχει θετική σχέση μεταξύ της συμβολής των εσωτερικών ελεγκτών στους ελέγχους των οικονομικών καταστάσεων και των χαρακτηριστικών της επιτροπής ελέγχου με βασικότερα, την ανεξαρτησία των μελών της επιτροπής ελέγχου καθώς και την εμπειρία τους.

Οι Zhang *et al.* (2007), εξέτασαν τη σχέση μεταξύ της ποιότητας της επιτροπής ελέγχου, της ανεξαρτησίας του ελέγχου και των αδυναμιών στον εσωτερικό έλεγχο

μετά την ψήφιση του νόμο Sarbanes- Oxley. Ξεκίνησαν με ένα δείγμα επιχειρήσεων με αδυναμίες στον εσωτερικό έλεγχο τις συνέκριναν με επιχειρήσεις χωρίς αδυναμίες στον εσωτερικό έλεγχο. Τα αποτελέσματα των αναλύσεων έδειξαν ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της ποιότητας της επιτροπής ελέγχου, της ανεξαρτησίας των ελεγκτών και των αδυναμιών του εσωτερικού ελέγχου. Οι επιχειρήσεις είναι πιο πιθανόν να αντιμετωπίζουν αδυναμία εσωτερικού ελέγχου, εάν οι επιτροπή ελέγχου έχει λιγότερες χρηματοοικονομικές γνώσεις, ή πιο συγκεκριμένα, λιγότερες λογιστικές χρηματοοικονομικές γνώσεις. Επίσης, επιχειρήσεις με πρόσφατες αλλαγές στη θέση του ελεγκτή, είναι πιο πιθανό να παρουσιάσουν αδυναμίες στον εσωτερικό έλεγχο.

Πιο πρόσφατα, οι Abbott *et al.* (2016) παρουσιάζουν στοιχεία πως η ανεξαρτησία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική παρακολούθηση του εσωτερικού ελέγχου και της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης καθώς τα ανεξάρτητα μέλη της επιτροπής ελέγχου αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη ασυμμετρία πληροφόρησης.

Από τα παραπάνω εξάγονται οι κάτωθι ερευνητικές υποθέσεις:

Μηδενική υπόθεση H_{10} : Δεν υπάρχει θετική σχέση μεταξύ της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου.

Εναλλακτική υπόθεση H_{11} : Υπάρχει θετική σχέση μεταξύ της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου.

Μηδενική υπόθεση H_{20} : Δεν υπάρχει θετική σχέση μεταξύ των συχνών συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου.

Εναλλακτική υπόθεση H_{21} : Υπάρχει θετική σχέση μεταξύ των συχνών συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου.

Τέλος όπως προαναφέραμε παραπάνω, στην έρευνα των Zaman και Sarens το 2013 επισημάνεται πως, σε οργανώσεις στις οποίες η ελεγκτική επιτροπή είναι ανεξάρτητη, τα μέλη της επιτροπής ελέγχου είναι πιο πιθανό να αναζητήσουν περισσότερες πληροφορίες για να εκπληρώσουν το έργο τους. Επιπροσθέτως, παρατηρούν θετική

συσχέτιση αλλά όχι σε σημαντικό βαθμό ανάμεσα στις άτυπες αλληλεπιδράσεις και στις επίσημες συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου στις οποίες συμμετέχει και επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής.

Από τα παραπάνω εξάγονται οι κάτωθι ερευνητικές υποθέσεις:

Μηδενική υπόθεση H_{30} : Δεν υπάρχει θετική σχέση μεταξύ των επίσημων συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου στις οποίες συμμετέχει ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου.

Εναλλακτική υπόθεση H_{31} : Υπάρχει θετική σχέση μεταξύ των επίσημων συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου στις οποίες συμμετέχει ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου.

3.4. Τα χαρακτηριστικά του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου και η επίδραση του

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, ενώ τα γενικά χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου είναι σημαντικά, πληθώρα ερευνών επισημαίνουν και παρέχουν στοιχεία ότι ο πρόεδρος της επιτροπής ελέγχου διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στα αποτελέσματα της διακυβέρνησης καθώς και στις σχέσεις με τον εσωτερικό έλεγχο. Υπό το πρίσμα αυτό η τρίτη πρόταση την οποία θα εξετάσουμε είναι το κατά πόσο οι γνώσεις και η εμπειρία του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου επηρεάζει τις άτυπες λειτουργίες της Επιτροπής με τον εσωτερικό έλεγχο.

Οι DeZoort και Salterio 2001 το διαπιστώνουν ότι τα μέλη της επιτροπής ελέγχου με εμπειρία, ελεγκτικές και χρηματοοικονομικές γνώσεις είναι πιο πιθανό να κατανοήσουν τις εκτιμήσεις των ελεγκτών και να υποστηρίξουν τον ελεγκτή τόσο στον εξωτερικό έλεγχο όσο και στον εσωτερικό έλεγχο. Επιπλέον, τα μέλη που είναι οικονομικά καταρτισμένα έχουν περισσότερες πιθανότητες να αντιμετωπίσουν και να ανιχνεύσουν ουσιώδεις ανακρίβειες και πιθανούς κινδύνους.

Επιπλέον πληθώρα σημαντικών αποδείξεων παρουσιάζουν οι Bedard et al. (2004), Krishnan (2005) και Dhaliwal et al. (2006) σε έρευνες και μελέτες τους, όπου αναφέρουν ότι τόσο η λογιστική – ελεγκτική όσο και η χρηματοοικονομική εμπειρογνωμοσύνη, η οποία προσδιορίζεται με αυστηρό τρόπο βάση λογιστικής / ελεγκτικής εμπειρίας, συνδέεται με την καλύτερη συνεργασία και καλύτερο έλεγχο του εσωτερικού ελέγχου.

Την ίδια χρονική περίοδο οι DeFond et al. (2005) παρουσιάζουν σημαντικά θετικές αποδείξεις γύρω από τον διορισμό λογιστικών χρηματοοικονομικών εμπειρογνομόνων στην επιτροπή ελέγχου, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι ελεγκτικές επιτροπές με λογιστική χρηματοοικονομική εμπειρογνωμοσύνη βελτιώνουν την εταιρική διακυβέρνηση στο σύνολό της.

Το 2003 ο Goodwin διεξήγαγε μία έρευνα σε οντότητες της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας, αποστέλλοντας σε 370 στελέχη ελέγχου ερωτηματολόγια εκ των οποίων ανταποκρίθηκαν τα 120. Τα αποτελέσματα της μελέτης υποδηλώνουν ότι εκτός από την ανεξαρτησία και οι γνώσεις λογιστικής, ελεγκτικής καθώς και χρηματοοικονομικής συνδέονται με τις αλληλεπιδράσεις της επιτροπής ελέγχου με τον εσωτερικό έλεγχο. Επισημαίνεται όμως πως η ανεξαρτησία συνδέεται περισσότερο με ζητήματα διαδικασίας, ενώ οι γνώσεις και η εμπειρία συνδέεται περισσότερο με τις εργασίες επίβλεψης και συνεργασίας που έχει αναλάβει η επιτροπή.

Το 2007 οι Turley και Zaman στην έρευνά τους διαπίστωσαν ότι το υπόβαθρο της επιτροπής ελέγχου και ο τρόπος με τον οποίο ο πρόεδρος γίνεται αντιληπτός από εκείνους που ασχολούνται με τη διακυβέρνηση εντός του οργανισμού, συμπεριλαμβανομένων των ανώτερων στελεχών, επηρέασαν την οικονομική πληροφόρηση, τη διαχείριση κινδύνου και τα αποτελέσματα ελέγχου. Ειδικότερα, οργανισμοί στους οποίους ο πρόεδρος της επιτροπής ελέγχου έχει περισσότερες γνώσεις και εμπειρία σχετικά με ειδικά θέματα επιχειρηματικών κινδύνων, την εταιρική διακυβέρνηση, εσωτερικό έλεγχο καθώς και λογιστικής, χρηματοδότησης και παράλληλα εξωτερικού ελέγχου, είναι περισσότερο πιθανό να έχουν ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις μεταξύ των την επιτροπή ελέγχου και τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου. Παράλληλα σημειώνεται, πως οι πιο ενημερωμένοι και έμπειροι πρόεδροι επιτροπών ελέγχου είναι πιθανότερο να αναζητήσουν πληροφορίες από το τμήμα του

εσωτερικού ελέγχου. Ομοίως, οι CAEs είναι πιο πιθανό να ακολουθήσουν ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις με έμπειρους, και εξειδικευμένους προέδρους επιτροπών ελέγχου.

Υπό το ίδιο πρίσμα σε παρόμοιο συμπέρασμα καταλήγουν το 2013 οι Zaman και Sarens οι οποίοι στην έρευνα τους, επισημαίνουν και παραθέτουν αποδείξεις πως οι γνώσεις και η εμπειρία των προέδρων των Επιτροπών Ελέγχου σχετικά με θέματα όπως λογιστικής, ελεγκτικής, διαχείρισης κινδύνου, εταιρικής διακυβέρνησης αλλά και γενικά θέματα διοίκησης επηρεάζει θετικά τις άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και τον εσωτερικό έλεγχο.

Από τα παραπάνω εξάγονται οι κάτωθι ερευνητικές υποθέσεις:

Μηδενική υπόθεση H_{40} : Δεν υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των χαρακτηριστικών του προέδρου της επιτροπής ελέγχου και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ των της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου

Εναλλακτική υπόθεση H_{41} : Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των χαρακτηριστικών του προέδρου της επιτροπής ελέγχου και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ των της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου

3.5. Η επίδραση της ποιότητας του Εσωτερικού Ελέγχου και του επικεφαλής της

Η πέμπτη υπόθεση αφορά την επίδραση της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου και του διευθυντή της, στις άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ των της επιτροπής ελέγχου και των λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου.

Οι προηγούμενες έρευνες δείχνουν ότι οι οργανισμοί στους οποίους ο εσωτερικός έλεγχος είναι ισχυρός, (συνεπώς χαρακτηρίζεται για παράδειγμα από την ύπαρξη μελών με επαγγελματικά προσόντα, που συμμετέχουν στη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη (CPD - continuous professional development) και συνεργάζονται άρτια με το προσωπικό καθώς επίσης υποστηρίζονται από τον προϋπολογισμό), η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου τείνει να είναι πιο ενεργός στη διαχείριση κινδύνων (Goodwin-Stewart and Kent, 2006; Sarens and De Beelde, 2006; Spira and Page, 2003; Carcello και Neal, 2000) και, συνεπώς, είναι καλύτερα σε θέση να στηρίξουν τον διευρυνόμενο

ρόλο παρακολούθησης των επιτροπών ελέγχου σε αυτόν τον τομέα. Επιπρόσθετα σύμφωνα με τον Carcello et al. (2005), υπάρχει θετική συσχέτιση ανάμεσα στην εποπτεία που διενεργείται από την AC και τον προϋπολογισμό του εσωτερικού ελέγχου, με αποτέλεσμα ο έλεγχος του προϋπολογισμού αποτελεί καθοριστικό παράγοντα ανάμεσα στις σχέσεις των δύο τμημάτων.

Επιπρόσθετα, όσον αφορά την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου, το 2012 οι Regoliosi και d'Eri εντοπίζουν μερικούς από τους σημαντικότερους δείκτες της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου υπηρεσιών. Αρχικά, η ιεραρχική θέση του εσωτερικού ελεγκτή εντός του οργανισμού, καθώς και το επίπεδο ανεξαρτησίας του, μπορούν να διασφαλίσουν τόσο την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου όσο και να χαρακτηρίσουν την ποιότητα του. Επιπλέον, οι έμπειροι και επιδέξιοι υπάλληλοι είναι επίσης απαραίτητοι για το τμήμα εσωτερικού ελέγχου, προκειμένου να αξιολογηθούν οι τεχνικές ελέγχου και να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου.

Επίσης όπως αναφέρεται στους Drogala et al. (2016), μπορούν να χρησιμοποιηθούν επίσημες μέθοδοι αξιολόγησης της διαδικασίας ελέγχου σε έναν οργανισμό, όπως είναι η αξιολόγηση της ποιότητας (Quality Assessment Review - QAR) ή βασικοί δείκτες απόδοσης ή έρευνες μεταξύ των μελών του προσωπικού της εταιρείας. Ένας άλλος σημαντικός δείκτης είναι τα που έδωσαν οι ελεγχόμενοι σχετικά με την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου. Επιπλέον, ενόψει του ρόλου της διαβούλευσης και της προστιθέμενης αξίας του εσωτερικού ελέγχου, το ποσοστό του χρόνου που δαπανάται για συμβουλευτικές υπηρεσίες πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου.

Το 2009 οι Leung και Cooper παρέχουν αποδείξεις μέσω μιας έρευνας την οποία πραγματοποίησαν σχετικά με το προφίλ του εσωτερικού ελέγχου σε πέντε χώρες της Ασίας και του Ειρηνικού. Επιπλέον σκοπός της έρευνας είναι να διερευνήσει τη χρήση και τη συμμόρφωση εσωτερικών ελεγκτών με τα διεθνή πρότυπα επαγγελματικής εφαρμογής εσωτερικού ελέγχου (Standards) τα οποία ορίζει το Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (IAA). Η έρευνα βασίστηκε σε δεδομένα από ερωτηματολόγια τα οποία στάλθηκαν και απαντήθηκαν από εγγεγραμμένα μέλη του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζουν τις διαφορές μεταξύ

Αυστραλίας, Κίνας, Ιαπωνίας, Νέας Ζηλανδίας και Ταϊβάν. Επιπλέον επισημάνεται πως το προφίλ του εσωτερικού ελέγχου διαφέρει μεταξύ των χωρών με πολύ μεγαλύτερες οργανώσεις στην Αυστραλία, την Ιαπωνία και τη Νέα Ζηλανδία. Οι ερωτηθέντες στη Νέα Ζηλανδία, την Ιαπωνία, την κινεζική Ταϊβάν, την Κίνα και την Αυστραλία αναφέρουν ότι έχουν σχετικά υψηλό επίπεδο χρήσης των προτύπων. Ωστόσο, η Αυστραλία έχει τον μεγαλύτερο αριθμό ερωτηθέντων που αναφέρουν ότι πληρούν πλήρως τα πρότυπα.

Ταυτόχρονα η έρευνα σημειώνει τη σημασία της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου, όπου εκτός από τη συμμόρφωση με τα πρότυπα εσωτερικού ελέγχου, σημαντική είναι η σημασία της συμπεριφοράς και των τεχνικών δεξιοτήτων του προσωπικού του εσωτερικού ελέγχου. Δεδομένου ότι τόσο οι επίσημες όσο και οι ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου διαμορφώνονται μέσω του CAE, ο οποίος εκπροσωπεί τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου, ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του CAE είναι πιθανό να επηρεάσουν τις άτυπες αλληλεπιδράσεις με την επιτροπή ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, οι CAEs που έχουν προσόντα εσωτερικού ελέγχου, έχουν εργασιακή εμπειρία στον εσωτερικό έλεγχο και επενδύουν στην CPD, είναι πιθανό να γίνουν περισσότερο κατανοητοί από την Ελεγκτική Επιτροπή. Οι CAEs οι οποίοι έχουν εμπειρία και γνώσεις είναι πιθανότερο να στηριχθούν από τις επιτροπές ελέγχου για τις ανάγκες ενημέρωσής τους.

Υπό αυτό το πρίσμα ο Marais *et al.* (2009) σε έρευνα τους η οποία έγινε με την χρήση και αποστολή ερωτηματολογίων σε μέλη του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών καθώς επίσης και με την χρήση του CBOOK (2006) ανέφεραν ισχυρή συμμόρφωση με τα διεθνή πρότυπα επαγγελματικής εφαρμογής εσωτερικού ελέγχου και ταυτόχρονα, ισχυρή υποστήριξη από τις ελεγκτικές επιτροπές στην λειτουργία εσωτερικού ελέγχου. Συγκεκριμένα, το 93% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι συμμορφώνεται πλήρως ή εν μέρει με την πλειοψηφία των προτύπων και ότι το 73,7% όσων δήλωσαν συμμόρφωση επιβεβαίωσε τη συνάντηση με τον πρόεδρο των της επιτροπής ελέγχου τους εκτός του τακτικές συναντήσεις. Επιπλέον, το 88,2% ήταν της γνώμης ότι υπήρχε κατάλληλη πρόσβαση και αναφορά στην επιτροπή ελέγχου από τον εσωτερικό έλεγχο. Σαφώς, υπάρχει μια ισχυρή πρόταση στο πλαίσιο αυτό, πως η επιτροπή ελέγχου έχει κάποια επιρροή στη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και συνεπώς, με τη συμμόρφωση του εσωτερικού ελέγχου με τα διεθνή πρότυπα (ISPPIA).

Την ίδια χρονική περίοδο οι Christopher *et al.* (2009) εξετάζουν την ανεξαρτησία της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου σε ένα δείγμα 34 αυστραλιανών οντοτήτων μέσα από την σχέση της λειτουργίας τόσο με την διοίκηση όσο και με την Επιτροπή Ελέγχου. Η έρευνα βασίστηκε σε ερωτηματολόγια τα οποία στάλθηκαν στους διευθυντές εσωτερικού έλεγχου. Τα αποτελέσματα προσδιόρισαν μια σειρά από προβλήματα για την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου, τα οποία προέρχονται από τη σχέση του εσωτερικού ελέγχου με την επιτροπή ελέγχου. Τα προβλήματα απορρέουν από διευθυντές εσωτερικού ελέγχου (CAEs) οι οποίοι δεν δίνουν τις απαραίτητες αναφορές στην Επιτροπή ελέγχου. Επιπλέον οι Επιτροπές Ελέγχου δεν έχουν την αποκλειστική ευθύνη για την αξιολόγηση, το διορισμό η και την απόλυση των διευθυντών εσωτερικού ελέγχου, και παράλληλα τα μέλη της ή τουλάχιστον ένα από αυτά, δεν έχουν εμπειρογνομosύνη σε θέματα λογιστικής, χρηματοοικονομικής και ελεγκτικής.

Παρομοίως ο Abdolmohammadi *et al.* (2009) πραγματοποίησαν μια έρευνα μέσω ερωτηματολογίων τα οποία στάλθηκαν και απαντήθηκαν από 1.029 CAEs που βρίσκονται σε αγγλοσαξονικές χώρες (Αυστραλία, Καναδάς, Νέα Ζηλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο / Ιρλανδία και οι Ηνωμένες Πολιτείες). Οι απαντήσεις αναλύθηκαν για να διερευνήσουν μια σειρά από μεταβλητές οι οποίες φαινομενικά σχετίζονται με τη χρήση και τη συμμόρφωση με τα πρότυπα ελέγχου. Οι επικεφαλής ελεγκτές (CAE) υποχρεούνται να χρησιμοποιούν και να συμμορφώνονται με τα διεθνή πρότυπα επαγγελματικής εφαρμογής εσωτερικού ελέγχου (Standards). Ωστόσο, αυτή η μελέτη βρίσκει ότι το 13,5% των CAEs στις χώρες αυτές δεν τα εφαρμόζουν. Επιπλέον, από εκείνους που χρησιμοποιούν τα πρότυπα, ένας σημαντικός αριθμός δεν συμμορφώνεται εξολοκλήρου με αυτά.

Παράλληλα οι Arena and Azzone (2009) πραγματοποιούν μια έρευνα η οποία προσπαθεί να κατανοήσει τους οργανωτικούς παράγοντες της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου, υπό το πρίσμα των πρόσφατων αλλαγών στην «αποστολή» του εσωτερικού ελέγχου και του κεντρικού ρόλου της στην εταιρική διακυβέρνηση. Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για τη δοκιμή των υποθέσεων συγκεντρώθηκαν μέσω ερωτηματολογίου, το οποίο απεστάλη σε 364 ιταλικές επιχειρήσεις από τις οποίες ανταποκρίθηκε ποσοστό 47%. Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου επηρεάζεται από: 1) τα χαρακτηριστικά της ομάδας του εσωτερικού ελέγχου. 2) τις διαδικασίες και τις δραστηριότητες ελέγχου,

και τους οργανωτικούς δεσμούς. Η αποτελεσματικότητα της εσωτερικού ελέγχου αυξάνεται ιδίως όταν: Η αναλογία μεταξύ του αριθμού των εσωτερικών ελεγκτών και των υπόλοιπων υπαλλήλων αυξάνεται, ο διευθυντής ελέγχου είναι μέλος του Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA), η εταιρεία υιοθετεί τεχνικές αυτοαξιολόγησης κινδύνου καθώς επίσης και όταν η επιτροπή ελέγχου συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες των εσωτερικών ελεγκτών.

Σύμφωνα με τους Soh και Martinov-Bennie (2011), οι σχέσεις συνεργασίας ανάμεσα στους εσωτερικούς ελεγκτές με την επιτροπή ελέγχου και τα ανώτερα διοικητικά στελέχη διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην απόδοση της λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, διασφαλίζοντας παράλληλα με αυτόν τον τρόπο τόσο τις αρχές της ανεξαρτησίας όσο και αντικειμενικότητας.

Το 2011 οι Leung *et al.* παρουσιάζουν μια έρευνα η οποία σκοπό είχε να εξετάσει τις δομές λογοδοσίας και τις σχέσεις με την διοίκηση του εσωτερικού ελέγχου. Συγκεκριμένα, προσδιορίζονται θέματα όπως οι κύριοι στόχοι εσωτερικού ελέγχου και οι συναφείς λειτουργίες, ο βαθμός στον οποίο ο εσωτερικός έλεγχος αντιμετωπίζει τους κινδύνους χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και ο τρόπος με τον οποίο οι εσωτερικοί ελεγκτές στην Αυστραλία εκτελούν τα καθήκοντά τους. Τα δεδομένα αντλήθηκαν από στελέχη εσωτερικού ελέγχου στην Αυστραλία. Τα αποτελέσματα υποστηρίζουν πως οι CAEs υποστηρίζουν τη σημασία της επικοινωνίας με τους κατάλληλους ανθρώπους στο σωστό επίπεδο ιεραρχίας εντός της οντότητας. Σημειώνουν ότι για την παροχή σχετικών και έγκαιρων πληροφοριών για το Διοικητικό Συμβούλιο και την ανώτερη διοίκηση, η CAEs θα πρέπει να έχουν σαφή ρόλο αναφοράς απευθείας στις επιτροπές ελέγχου.

Τελευταία, τα αποτελέσματα των Zaman και Sarens (2013) βρίσκουν θετική συσχέτιση μεταξύ της ποιότητας του εσωτερικού έλεγχου και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και της επιτροπής ελέγχου, αλλά ταυτόχρονα δεν βρίσκουν θετική συσχέτιση ανάμεσα στα χαρακτηριστικά των CAEs και των άτυπων αλληλεπιδράσεων.

Από τα παραπάνω εξάγονται οι κάτωθι ερευνητικές υποθέσεις:

Μηδενική υπόθεση H_{50} : Δεν υπάρχει θετική σχέση μεταξύ της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ των της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου

Εναλλακτική υπόθεση H_{51} : Υπάρχει θετική σχέση μεταξύ της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ των της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου

Μηδενική υπόθεση H_{60} : Δεν υπάρχει θετική σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών των CAEs και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ των της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου

Εναλλακτική υπόθεση H_{61} : Υπάρχει θετική σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών των CAEs και των άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ των της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου

Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία Έρευνας

4.1. Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται το εμπειρικό σκέλος της διπλωματικής εργασίας. Αρχικά αναλύονται οι απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τον πληθυσμό και το δείγμα της εμπειρικής έρευνας. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η δομή του ερωτηματολογίου. Τέλος, παρουσιάζεται η μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης του ερωτηματολογίου, καθώς επίσης και τα στοιχεία τα οποία συνθέτουν το ερωτηματολόγιο.

4.2. Δείγμα

Τα στοιχεία για τη μελέτη αυτή βασίζονται σε έρευνα ερωτηματολογίου και το δείγμα ήταν εσωτερικοί ελεγκτές και μέλη της επιτροπής ελέγχου από ελληνικές εισηγμένες οντότητες. Τα δεδομένα συγκεντρώθηκαν μέσω ενός ερωτηματολογίου το οποίο στάλθηκε μέσω ταχυδρομείου. Η δομημένη μέθοδος ερωτηματολογίου παρατηρείται συχνά σε μελέτες επειδή θεωρείται ικανή να ομαδοποιεί και να αναλύει τις πληροφορίες μέσα στον συντομότερο δυνατό χρόνο (Gbadago, 2015). Τα ερωτηματολόγια στάλθηκαν σε 220 επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Από τα 220 ερωτηματολόγια τα οποία στάλθηκαν, δόθηκαν 83 χρήσιμες απαντήσεις, δημιουργώντας ποσοστό ανταπόκρισης 37,73%.

4.3. Ερωτηματολόγιο Έρευνας

Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να υποδείξουν το επίπεδο συμφωνίας ή διαφωνίας τους σε μια σειρά από είκοσι δύο ερωτήσεις σε κλίμακα απόκρισης πέντε βαθμών Likert που κυμαινόταν από "καθόλου" (βαθμολογείται ως 1) έως "πάρα πολύ" (βαθμολογείται ως 5). Η χρήση ερωτηματικού επιτρέπει την εξέταση μεγάλου αριθμού οντοτήτων και συνήθως τα αποτελέσματα είναι αξιόπιστα (Balzan and Baldacchino, 2007). Το ερωτηματολόγιο χωρίστηκε σε 6 ενότητες, με σκοπό να εξεταστεί τόσο η ύπαρξη

ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων, όσο και οι παράγοντες εκείνοι οι οποίοι πιθανόν να τις επηρεάζουν θετικά. Οι ερωτήσεις βασίζονται σε διεθνής έρευνες και μελέτες σχετικά με τις σχέσεις οι οποίες διέπουν την επιτροπή ελέγχου και την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.

Αρχικά, οι τρεις πρώτες ερωτήσεις είναι κυρίως δημογραφικού χαρακτήρα και αποτελούν το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου. Συγκεκριμένα ζητείται 1) η βασική δραστηριότητα της οντότητας (Εμπορική, Βιομηχανική, Υπηρεσιών, Μικτή, Άλλο), 2) το επίπεδο εκπαίδευσης (Πτυχίο πανεπιστήμιου, Μεταπτυχιακό, Διδακτορικό), 3) ο αριθμός υπαλλήλων της οντότητας (<10, 10-50, >50).

Στην τέταρτη ερώτηση εξετάζεται η ύπαρξη άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου. Οι απαντήσεις στην συγκεκριμένη ερώτηση δόθηκαν με ΝΑΙ ή ΟΧΙ.

Στις επόμενες 3 ερωτήσεις (αρ. 5 έως 7) διερευνάται ο βαθμός στον οποίο συμφωνούν οι ερωτηθέντες σχετικά με τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου. Η πρώτη ερώτηση (ερώτηση 5) διερευνά την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου. Η δεύτερη ερώτηση (ερώτηση 6) διερευνά εάν η επιτροπή ελέγχου πραγματοποιεί συχνές συναντήσεις οι οποίες επηρεάζουν την ύπαρξη ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων. Η τρίτη ερώτηση (ερώτηση 7) διερευνά το ποσοστό των επισήμων συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου στις οποίες συμμετέχει ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής.

Στο τμήμα Δ, εξετάζουμε μέσω 6 ερωτήσεων (αρ. 8 έως 13) τα χαρακτηριστικά της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου και πως επηρεάζουν τις ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα η ερώτηση 8 εξετάζει την επάρκεια χρηματοδότης του εσωτερικού ελέγχου. Η ερώτηση 9 εξετάζει το ποσοστό ολοκλήρωσης του πλάνου του εσωτερικού ελέγχου το οποίο έχει προγραμματιστεί. Στη συνέχεια, με την ερώτηση 10 και 11 εξετάζεται εάν ο εσωτερικός έλεγχος συμμορφώνεται με τον Κώδικα Δεοντολογίας και με τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου αντίστοιχα. Μετέπειτα, εξετάζεται με την ερώτηση 12 εάν ο εσωτερικός έλεγχος έχει υπαχθεί σε εξωτερική αξιολόγηση της ποιότητας του. Τέλος, στην ερώτηση

13 ελέγχεται ο βαθμός στον οποίο ο εσωτερικός έλεγχος αναφέρεται στην επιτροπή ελέγχου.

Στη συνέχεια, στο τμήμα Ε του ερωτηματολογίου, υπάρχουν 5 ερωτήσεις (αρ. 14 έως 18) οι οποίες εξετάζουν τα χαρακτηριστικά του επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου. Αρχικά οι ερωτήσεις 14 και 15 διερευνούν εάν ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου έχει αποδεδειγμένη και επαρκή ελεγκτική εμπειρία καθώς και εάν είναι πιστοποιημένος. Μετέπειτα με την ερώτηση 16, εξετάζεται το ποσοστό κατά το οποίο ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής συμμετέχει σε προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης. Τέλος, μέσα από τις ερωτήσεις 17 και 18 προσδιορίζεται η αντικειμενικότητα και την ανεξαρτησία με την οποία λειτουργεί και εργάζεται επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής.

Η τελευταία ενότητα (ΣΤ) του ερωτηματολογίου αποτελείται από 4 ερωτήσεις (αρ. 19 έως 22) οι οποίες διερευνούν τα χαρακτηριστικά του προέδρου της επιτροπής ελέγχου. Ειδικότερα διερευνάται μεμονωμένα η εμπειρία καθώς και τις γνώσεις του επικεφαλής εσωτερικού ελεγκτή σχετικά με την λογιστική και χρηματοοικονομικά (ερώτηση 19), με τον εσωτερικό έλεγχο (ερώτηση 20), με τον εξωτερικό έλεγχο (ερώτηση 21) καθώς επίσης και την εταιρική διακυβέρνηση (ερώτηση 22).

4.4. Μεθοδολογία Στατιστικής Ανάλυσης

Για τη στατιστική ανάλυση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο λογισμικού SPSS Statistics. Συγκεκριμένα οι απαντήσεις των ερωτηματολογίων αρχικά καταγράφηκαν σε μορφή Excel και στη συνέχεια περάστηκαν στο πρόγραμμα SPSS για να πραγματοποιηθεί η επεξεργασία και η ανάλυση τους. Με γνώμονα την πληρέστερη ανάλυση των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε τόσο η περιγραφική στατιστική, όσο και η ανάλυση λογιστικής παλινδρόμησης. Πιο συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκε περιγραφική ανάλυση για τον προσδιορισμό των παραγόντων που σχετίζονται με ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου σε ελληνικούς οργανισμούς, ενώ για την εξέταση των υποθέσεων χρησιμοποιήθηκε ανάλυση λογιστικής παλινδρόμησης. Τα

δεδομένα της περιγραφικής στατιστικής παρουσιάστηκαν τόσο με τη μορφή πινάκων, όσο και με τη μορφή διαγραμμάτων.

Κεφάλαιο 5: Αποτελέσματα Έρευνας

5.1. Εισαγωγή

Μετά τη συλλογή 83 απαντημένων, σειρά έχει η επεξεργασία, η ανάλυση και στη συνέχεια η παρουσίαση των αποτελεσμάτων τα οποία προέκυψαν. Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται περιγραφικά στοιχεία και γραφήματα, όπως διαμορφώθηκαν μέσα από τη στατιστική ανάλυση η οποία πραγματοποιήθηκε με την χρήση του λογισμικού πακέτου SPSS.

5.2. Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Περιγραφικής Στατιστικής

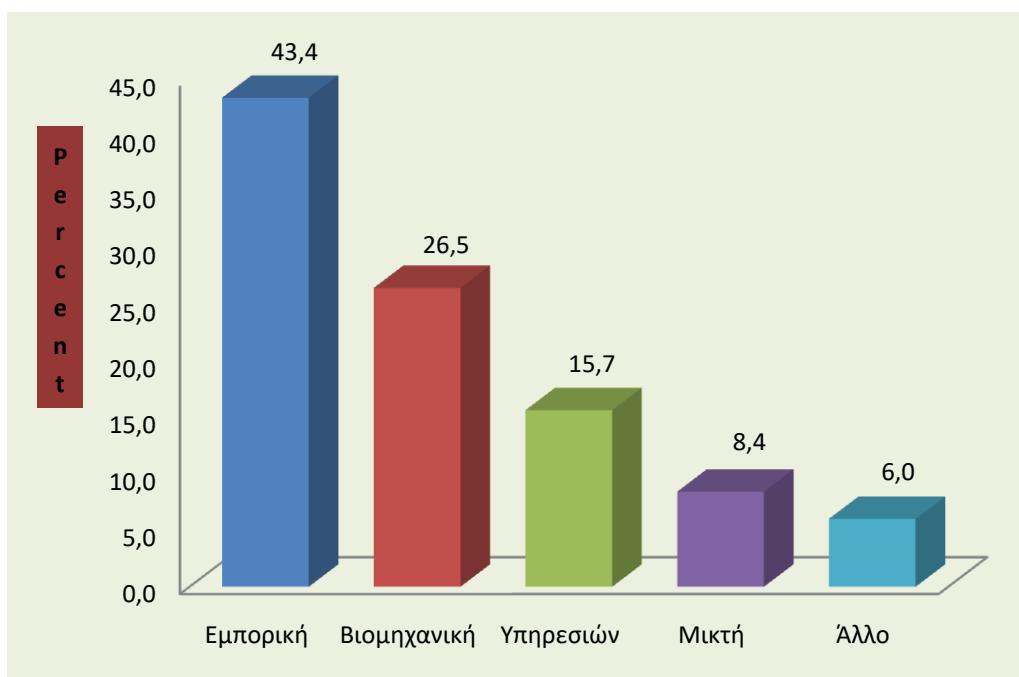
Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την περιγραφική ανάλυση με την χρήση πινάκων καθώς και διαγραμμάτων αναλύοντας ξεχωριστά την κάθε ερώτηση. Τα αποτελέσματα βασίστηκαν στη λήψη 83 απαντήσεων από τα ερωτηματολόγια που στάλθηκαν.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί οι πρώτες 3 ερωτήσεις αναφέρονται σε στοιχεία πληροφοριακού χαρακτήρα των εξεταζόμενων οντοτήτων. Πιο συγκεκριμένα με την ερώτηση 1 εξετάζεται η δραστηριότητα του οργανισμού. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στο παρακάτω πίνακα.

Σε ποια κατηγορία ανήκει η βασική δραστηριότητα της οντότητας	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Εμπορική	36	43,4	43,4	43,4
Βιομηχανική	22	26,5	26,5	69,9
Υπηρεσιών	13	15,7	15,7	85,5
Μικτή	7	8,4	8,4	94,0
Άλλο	5	6,0	6,0	100,0
Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 1: Κατηγορία δραστηριότητας επιχείρησης

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, από τις ογδόντα τρεις (83) επιχειρήσεις, το μεγαλύτερο ποσοστό, ήτοι 43,4% είναι εμπορικές επιχειρήσεις έναντι 26,5% οι οποίες είναι βιομηχανικές επιχειρήσεις. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

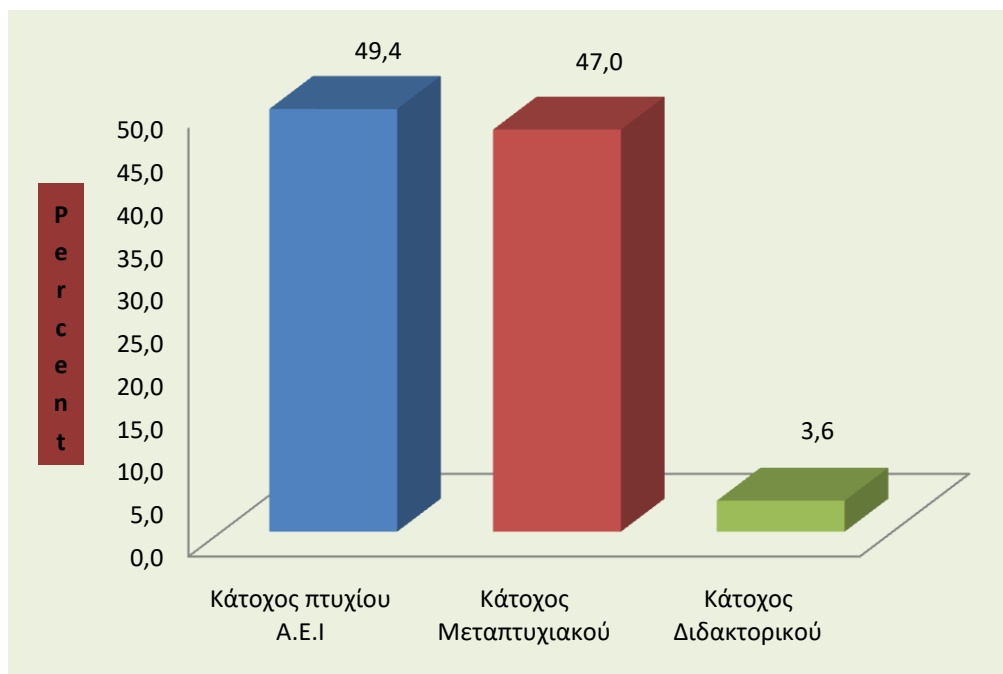
Διάγραμμα 1: Κατηγορία δραστηριότητας επιχείρησης

Συνεχίζοντας το μέρος Α, με την ερώτηση 2, διερευνάται το επίπεδο εκπαίδευσης του υπαλλήλου ο οποίος κλήθηκε να απαντήσει στο ερωτηματολόγιο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στο παρακάτω πίνακα.

Εκπαίδευση		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κάτοχος πτυχίου Α.Ε.Ι	41	49,4	49,4	49,4
	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	39	47,0	47,0	96,4
	Κάτοχος Διδακτορικού	3	3,6	3,6	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 2: Εκπαίδευση

Όπως διακρίνεται από τον πίνακα, το μεγαλύτερο ποσοστό, ήτοι 49,4% είναι κάτοχοι πτυχίου Α.Ε.Ι. Παρατηρείται όμως μικρή διαφορά σε σχέση με τους κατόχους μεταπτυχιακού οι οποίοι αποτελούν 47%. Μάλιστα αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό κατόχων διδακτορικού διπλώματος είναι ελάχιστοι, μόλις 3,6%. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

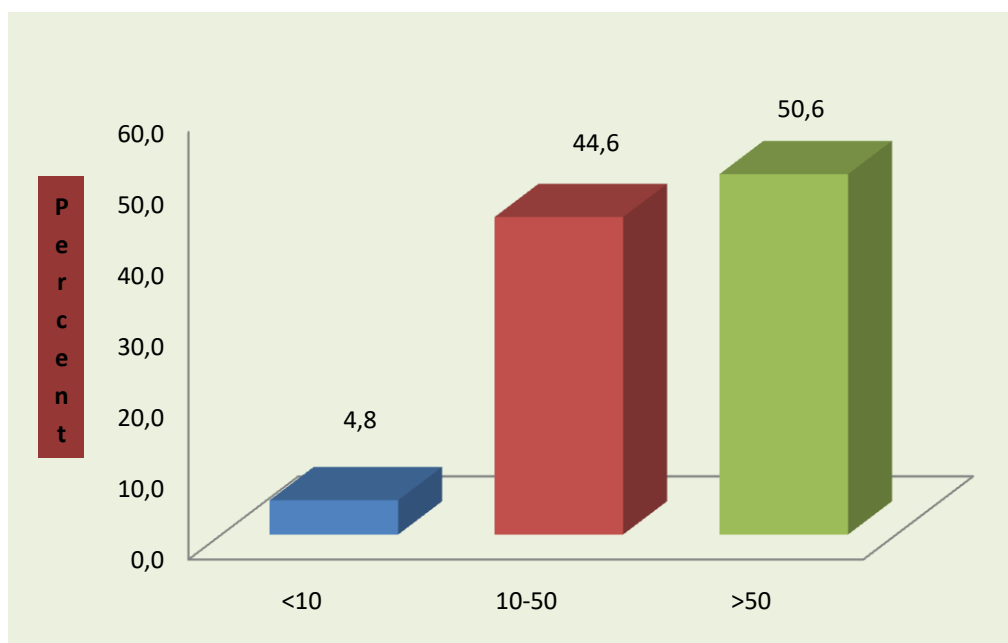
Διάγραμμα 2: Εκπαίδευση

Συνεχίζοντας, στον παρακάτω πίνακα εμφανίζονται τα αποτελέσματα της ερώτησης 3, όπου διερευνάται ο αριθμός των υπαλλήλων της οντότητας.

Αριθμός υπαλλήλων της οντότητας	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid <10	4	4,8	4,8	4,8
10-50	37	44,6	44,6	49,4
>50	42	50,6	50,6	100,0
Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 3: Αριθμός Υπαλλήλων

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό από τα παραπάνω στοιχεία το μεγαλύτερο ποσοστό, ήτοι 50,6% των οντοτήτων απασχολούν περισσότερους από 50 υπαλλήλους. Το γεγονός αυτό παρατηρείται διότι οι εξεταζόμενες οντότητες χαρακτηρίζονται ως μεγάλες και είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Παράλληλα, το 44,6% των εξεταζόμενων οντοτήτων απασχολεί από 10 έως 50 υπαλλήλους. Από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων μόλις το 4,8% παρατηρείται να απασχολεί λιγότερους από 10 υπαλλήλους. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

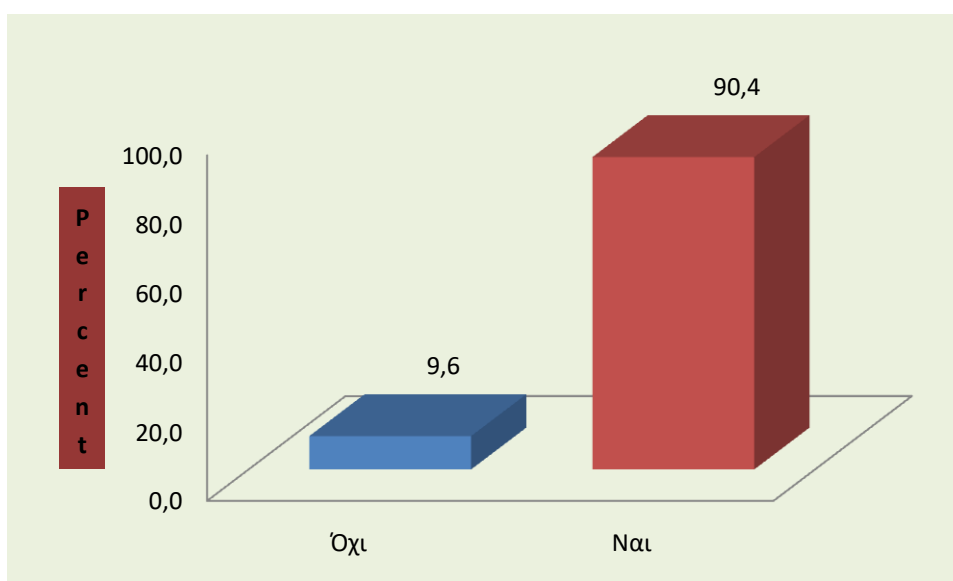
Διάγραμμα 3: Αριθμός Υπαλλήλων

Στη συνέχεια, το μέρος Β όπως έχει ήδη αναφερθεί αποτελείται από την κύρια ερώτηση της έρευνας σχετικά με την ύπαρξη ή μη άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα.

Ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	8	9,6	9,6	9,6
	Ναι	75	90,4	90,4	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 4: Ύπαρξη Ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου

Όπως παρατηρείται από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 90,4% των οντοτήτων που συμμετείχαν στην έρευνα δήλωσε πως πραγματοποιούνται άτυπες – ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου. Το γεγονός αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί ως θετικό για την βέλτιστη εφαρμογή της εταιρικής διακυβέρνησης. Παράλληλα, το αποτέλεσμα αυτό συμφωνεί και με την διεθνή έρευνα, όπου επίσης παρατηρούνται άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ των δύο λειτουργιών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 4: Ύπαρξη Ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου

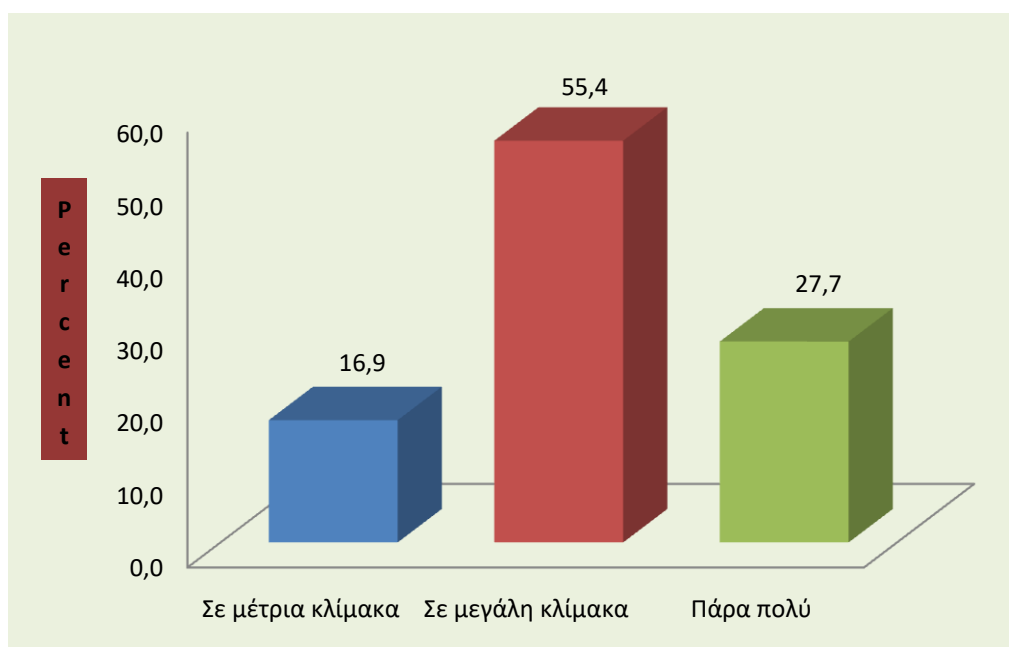
Το μέρος Γ του ερωτηματολογίου αποτελείται από 3 ερωτήσεις. Αρχικά με την ερώτηση 5 διερευνάται ο βαθμός στον οποίο η επιτροπή ελέγχου της εκάστοτε εξεταζόμενης οντότητας είναι ανεξάρτητη.

Τα αποτελέσματα περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα.

Η Επιτροπή Ελέγχου είναι ανεξάρτητη		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μέτρια κλίμακα	14	16,9	16,9	16,9
	Σε μεγάλη κλίμακα	46	55,4	55,4	72,3
	Πάρα πολύ	23	27,7	27,7	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 5: Ανεξαρτησία Επιτροπής Ελέγχου

Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης ερώτησης μπορούν να θεωρηθούν αρκετά θετικά και ενθαρρυντικά καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό (55,4%) των οντοτήτων δήλωσαν ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου σε μεγάλη κλίμακα. Παράλληλα το 27,7% δήλωσε ανεξαρτησία επιτροπής ελέγχου σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω και διαγραμματικά.

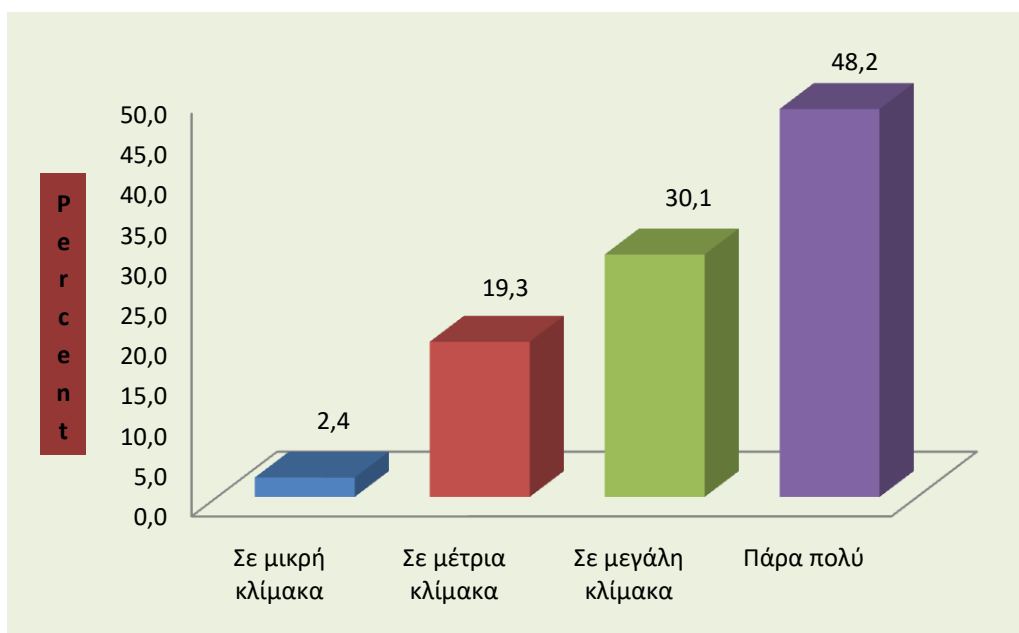
Διάγραμμα 5: Ανεξαρτησία Επιτροπής Ελέγχου

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 6 διερευνάται πόσο συχνές είναι οι συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου. Τα αποτελέσματα περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα.

Οι συναντήσεις της Επιτροπής Ελέγχου είναι συχνές		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μικρή κλίμακα	2	2,4	2,4	2,4
	Σε μέτρια κλίμακα	16	19,3	19,3	21,7
	Σε μεγάλη κλίμακα	25	30,1	30,1	51,8
	Πάρα πολύ	40	48,2	48,2	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 6: Συχνότητα συναντήσεων Επιτροπής Ελέγχου

Τα αποτελέσματα παρουσιάζουν μια θετική εικόνα των οντοτήτων καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό (48,2%) δηλώνει πως η επιτροπή ελέγχου πραγματοποιεί πάρα πολύ συχνά συναντήσεις. Επιπροσθέτως, το αμέσως επόμενο υψηλότερο ποσοστό (30,1) δηλώνει πως η επιτροπή ελέγχου πραγματοποιεί συχνές συναντήσεις σε μεγάλη κλίμακα. Συνεπώς τα αποτελέσματα μπορούν να θεωρηθούν ενθαρρυντικά στο πλαίσιο μιας χρηστικής εταιρικής διακυβέρνησης. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

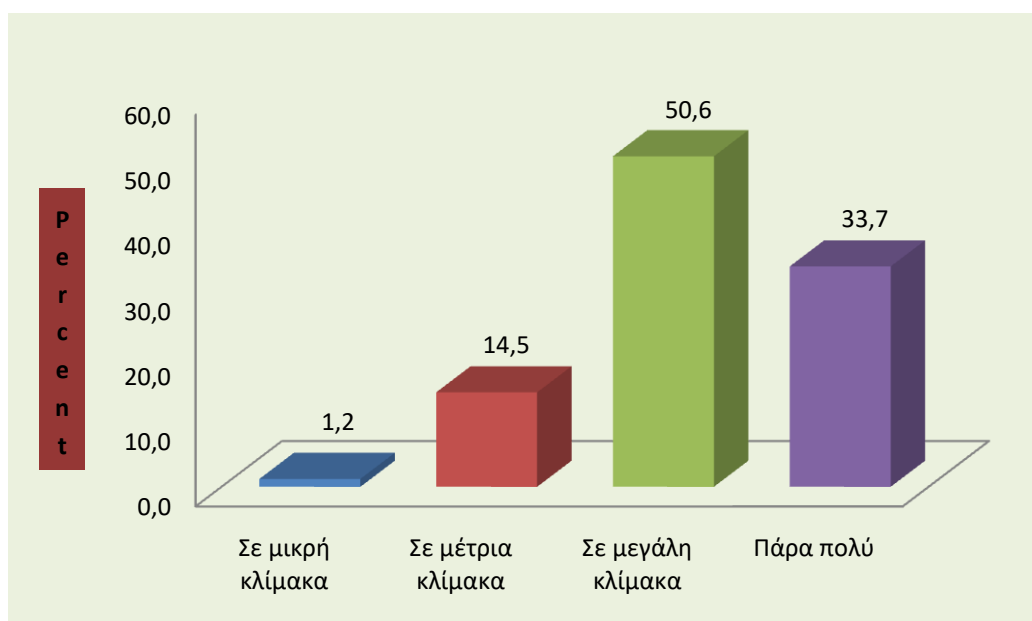
Διάγραμμα 6: Ανεξαρτησία Επιτροπής Ελέγχου

Το μέρος Γ κλείνει με την ερώτηση 7 η οποία διερευνά σε ποιο βαθμό ο διευθυντής εσωτερικού ελέγχου παρίσταται στις προκαθορισμένες συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου. Αρχικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Ο διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου παρίσταται στις προκαθορισμένες συναντήσεις της Επιτροπής Ελέγχου		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μικρή κλίμακα	1	1,2	1,2	1,2
	Σε μέτρια κλίμακα	12	14,5	14,5	15,7
	Σε μεγάλη κλίμακα	42	50,6	50,6	66,3
	Πάρα πολύ	28	33,7	33,7	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 7: Συμμετοχή του διευθυντή Εσωτερικού Ελέγχου στις προκαθορισμένες συναντήσεις της Επιτροπής Ελέγχου

Όπως παρατηρείται από τα παραπάνω αποτελέσματα το μεγαλύτερο ποσοστό (50,6%) των οντοτήτων δηλώνουν πως ο διευθυντής εσωτερικού ελέγχου παρίσταται στις προκαθορισμένες συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου σε μεγάλη κλίμακα. Παράλληλα το 33,7% των οντοτήτων δηλώνουν πως ο διευθυντής εσωτερικού ελέγχου παρίσταται στις προκαθορισμένες συναντήσεις της επιτροπής ελέγχου σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Το γεγονός αυτό είναι σίγουρα πολύ θετικό για την ύπαρξη σωστής πληροφόρησης και αναφοράς ανάμεσα στις δύο λειτουργίες της οντότητας. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

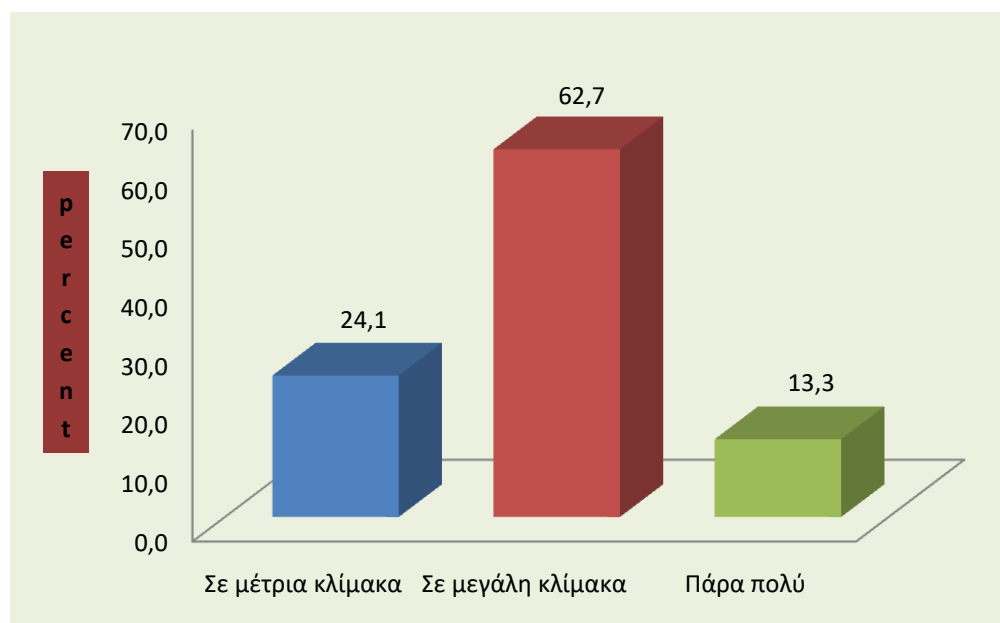
Διάγραμμα 7: Συμμετοχή του διευθυντή Εσωτερικού Ελέγχου στις προκαθορισμένες συναντήσεις της Επιτροπής Ελέγχου

Το μέρος Δ του ερωτηματολογίου αποτελείται από 4 ερωτήσεις όπου ελέγχεται η ποιότητα της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου. Αρχικά με την ερώτηση 8, διερευνάται σε τι βαθμό η χρηματοδότηση του εσωτερικού ελέγχου είναι επαρκής. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Η χρηματοδότηση του Εσωτερικού Ελέγχου είναι επαρκής	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Σε μέτρια κλίμακα	20	24,1	24,1	24,1
Σε μεγάλη κλίμακα	52	62,7	62,7	86,7
Πάρα πολύ	11	13,3	13,3	100,0
Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 8: Χρηματοδότηση του Εσωτερικού Ελέγχου

Σύμφωνα με τις απαντήσεις της συγκεκριμένης ερώτησης παρατηρείται πως η χρηματοδότηση του εσωτερικού ελέγχου όσον αφορά τις εξεταζόμενες οντότητες είναι αρκετά ικανοποιητική. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από το γεγονός πως το 62,7% των οντοτήτων θεωρούν πως η χρηματοδότηση του εσωτερικού ελέγχου είναι επαρκής σε μεγάλη κλίμακα. Συνεπώς αποδεικνύεται πως οι οντότητες δίνουν την απαραίτητη σημασία στην λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και στο έργο του. Τα συγκεκριμένα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

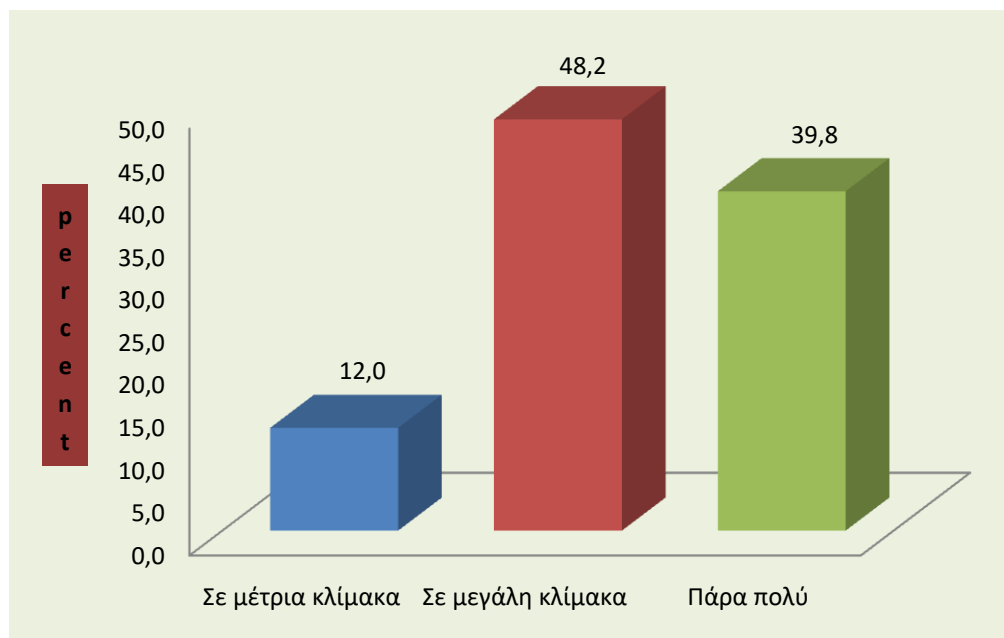
Διάγραμμα 8: Χρηματοδότηση του Εσωτερικού Ελέγχου

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 9 διερευνάται σε τι βαθμό εφαρμόζεται το πρόγραμμα του εσωτερικού ελέγχου στις εξεταζόμενες οντότητες. Αρχικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Το πρόγραμμα του Εσωτερικού ελέγχου εφαρμόζεται		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μέτρια κλίμακα	10	12,0	12,0	12,0
	Σε μεγάλη κλίμακα	40	48,2	48,2	60,2
	Πάρα πολύ	33	39,8	39,8	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 9: Εφαρμογή του προγράμματος Εσωτερικού Ελέγχου

Τα αποτελέσματα παρουσιάζουν μια θετική εικόνα καθώς τα μεγαλύτερα ποσοστά των απαντήσεων 48,2% και 39,8% θεωρούν πως το πρόγραμμα του εσωτερικού ελέγχου εφαρμόζεται σε μεγάλη κλίμακα καθώς επίσης και σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό αντίστοιχα. Συνεπώς τα αποτελέσματα αποδεικνύουν μια ολοκληρωμένη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου η οποία εφαρμόζει πλήρως το πρόγραμμα εργασιών της. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και στο παρακάτω διάγραμμα.

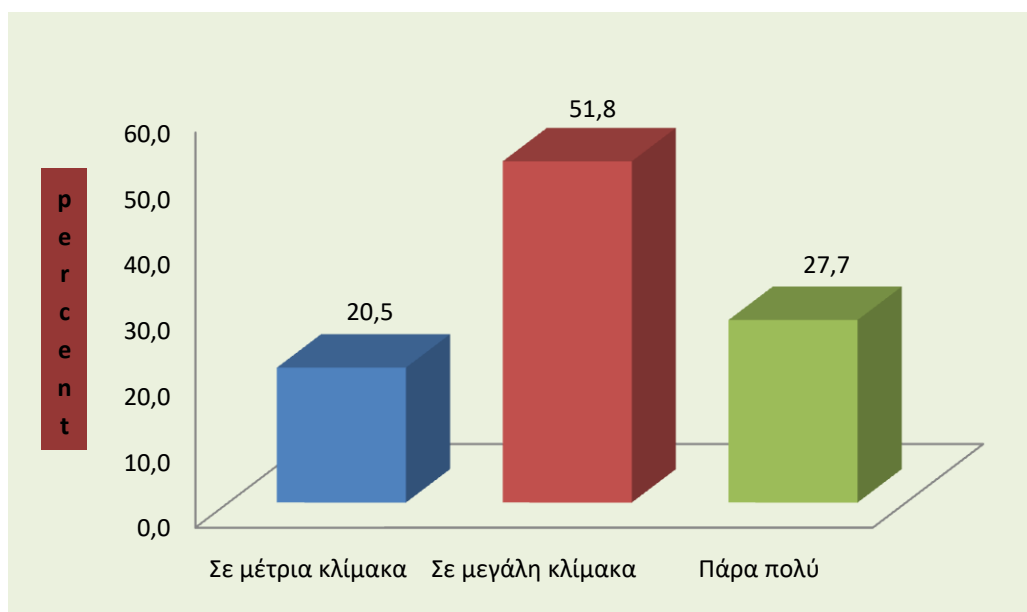
Διάγραμμα 9: Εφαρμογή του προγράμματος Εσωτερικού Ελέγχου

Παρακάτω με την ερώτηση 10 διερευνάται εάν ο εσωτερικός έλεγχος της εκάστοτε οντότητας συμμορφώνεται με τον Κώδικα Δεοντολογίας. Αρχικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος συμμορφώνεται με τον Κώδικα Δεοντολογίας		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μέτρια κλίμακα	17	20,5	20,5	20,5
	Σε μεγάλη κλίμακα	43	51,8	51,8	72,3
	Πάρα πολύ	23	27,7	27,7	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 10: Συμμόρφωση Εσωτερικού Ελέγχου με τον Κώδικα Δεοντολογίας

Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης ερώτησης κρίνονται ενθαρρυντικά καθώς το 79,5% θεωρεί ότι ο εσωτερικός έλεγχος συμμορφώνεται με τον Κώδικα Δεοντολογίας είτε σε μεγάλη κλίμακα, είτε πάρα πολύ. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

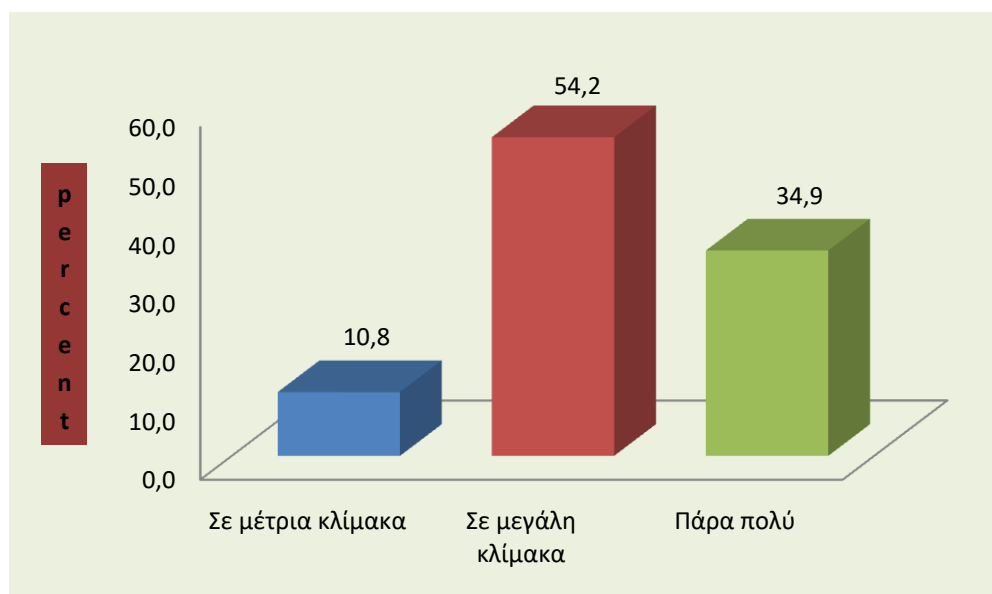
Διάγραμμα 10: Συμμόρφωση Εσωτερικού Ελέγχου με τον Κώδικα Δεοντολογίας

Υπό την ίδια σκοπιά μέσω της ερώτησης 11 διερευνάται ο βαθμός συμμόρφωσης με τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος εφαρμόζει τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μέτρια κλίμακα	9	10,8	10,8	10,8
	Σε μεγάλη κλίμακα	45	54,2	54,2	65,1
	Πάρα πολύ	29	34,9	34,9	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 11: Συμμόρφωση Εσωτερικού Ελέγχου με τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου

Από τα αποτελέσματα γίνεται εύκολα αντιληπτό το γεγονός πως το μεγαλύτερο ποσοστό (54,5%) των ερωτηθέντων απαντήσανε πως εφαρμόζουν τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου σε μεγάλη κλίμακα. Ταυτόχρονα ένα μεγάλο ποσοστό (34,9%) δήλωσε πως τα εφαρμόζουν πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης ερώτησης είναι πολύ θετικά διότι αποδεικνύεται πως το μεγαλύτερο μέρος των ελληνικών εισηγμένων οντοτήτων εναρμονίζεται με τους διεθνείς κανονισμούς και πρότυπα. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

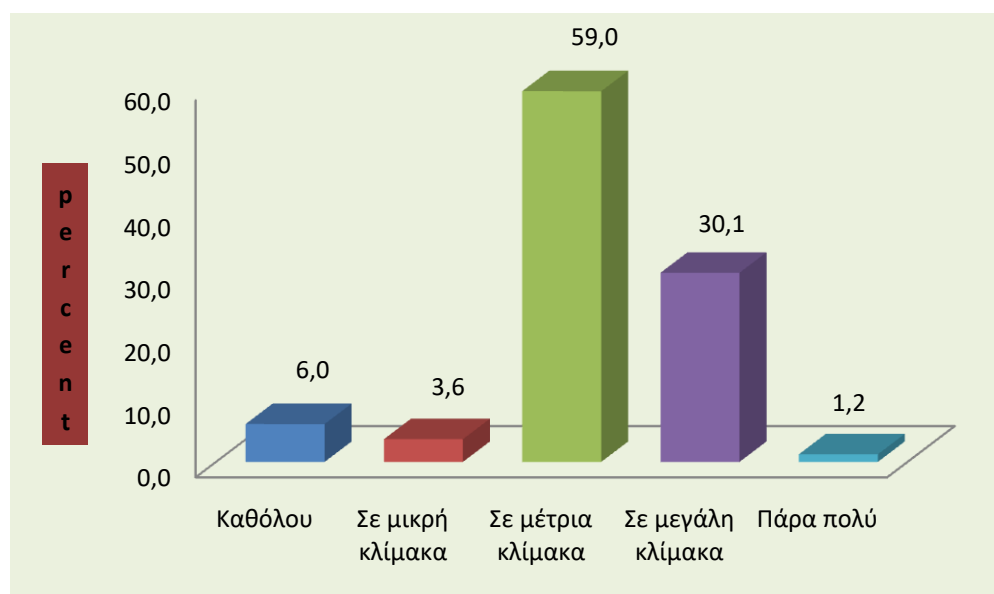
Διάγραμμα 11: Συμμόρφωση Εσωτερικού Ελέγχου με τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 12 διερευνάται εάν τα τμήματα του εσωτερικού ελέγχου έχουν υπαχθεί σε εξωτερική αξιολόγηση της ποιότητας τους. Αρχικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω μέσω πίνακα.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος έχει υπαχθεί σε εξωτερική αξιολόγηση της ποιότητας του		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	5	6,0	6,0	6,0
	Σε μικρή κλίμακα	3	3,6	3,6	9,6
	Σε μέτρια κλίμακα	49	59,0	59,0	68,7
	Σε μεγάλη κλίμακα	25	30,1	30,1	98,8
	Πάρα πολύ	1	1,2	1,2	100,0
	Total		83	100,0	100,0

Πίνακας 12: Ένταξη του Εσωτερικού Ελέγχου σε διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης της ποιότητας του

Στην συγκεκριμένη ερώτηση παρατηρείται πως το μεγαλύτερο ποσοστό (59,0%) των ερωτηθέντων απάντησαν σε μέτρια κλίμακα. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει πως στη συγκεκριμένη περίπτωση διαφαίνονται περιθώρια βελτίωσης, ώστε τα τμήματα του εσωτερικού ελέγχου μπορούν να περάσουν από εξωτερική αξιολόγηση με σκοπό την αντικειμενική κρίση της ποιότητας τους. Μία τέτοια διαδικασία μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα στα τμήματα του εσωτερικού ελέγχου. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και στο παρακάτω διάγραμμα.

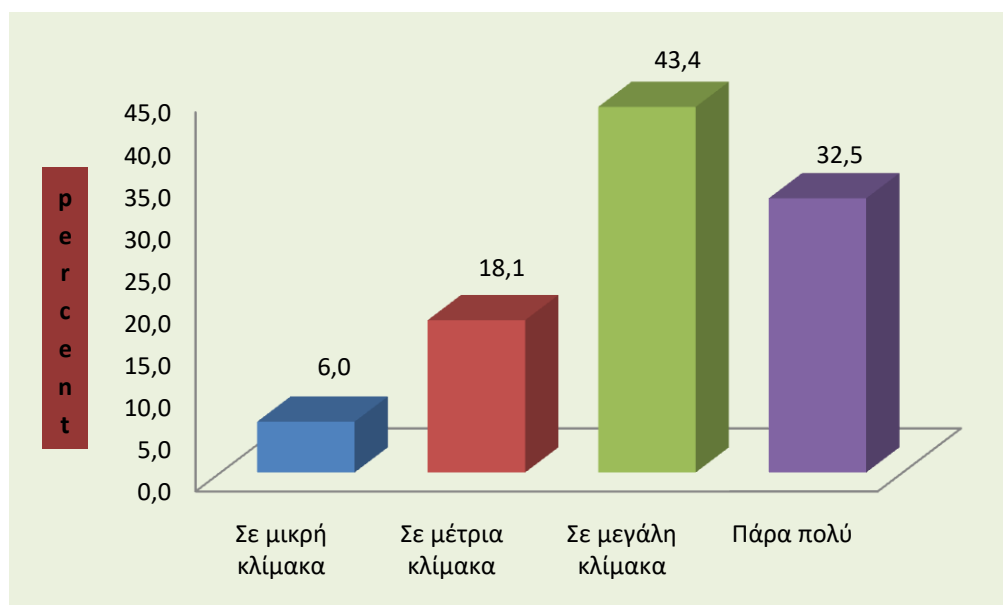
Διάγραμμα 12: Ένταξη του Εσωτερικού Ελέγχου σε διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης της ποιότητας του

Τέλος το μέρος Δ του ερωτηματολογίου ολοκληρώνεται με την ερώτηση 13, μέσω της οποίας διερευνάται ο βαθμός στον οποίο τα τμήματα του εσωτερικού ελέγχου αναφέρονται στην επιτροπή ελέγχου. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος αναφέρεται στην Επιτροπή Ελέγχου		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μικρή κλίμακα	5	6,0	6,0	6,0
	Σε μέτρια κλίμακα	15	18,1	18,1	24,1
	Σε μεγάλη κλίμακα	36	43,4	43,4	67,5
	Πάρα πολύ	27	32,5	32,5	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 13: Αναφορά Εσωτερικού Ελέγχου στην Επιτροπή Ελέγχου

Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης ερώτησης μπορούν να θεωρηθούν αρκετά θετικά διότι το μεγαλύτερο ποσοστό (75,9%) των οντοτήτων απαντήσανε είτε σε μεγάλη κλίμακα (43,4%) είτε πάρα πολύ (32,5%). Το γεγονός αυτό αποδεικνύει πως η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί σε συνεργασία με την επιτροπή ελέγχου καθώς αναφέρεται σε αυτήν σε πολύ υψηλό βαθμό. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

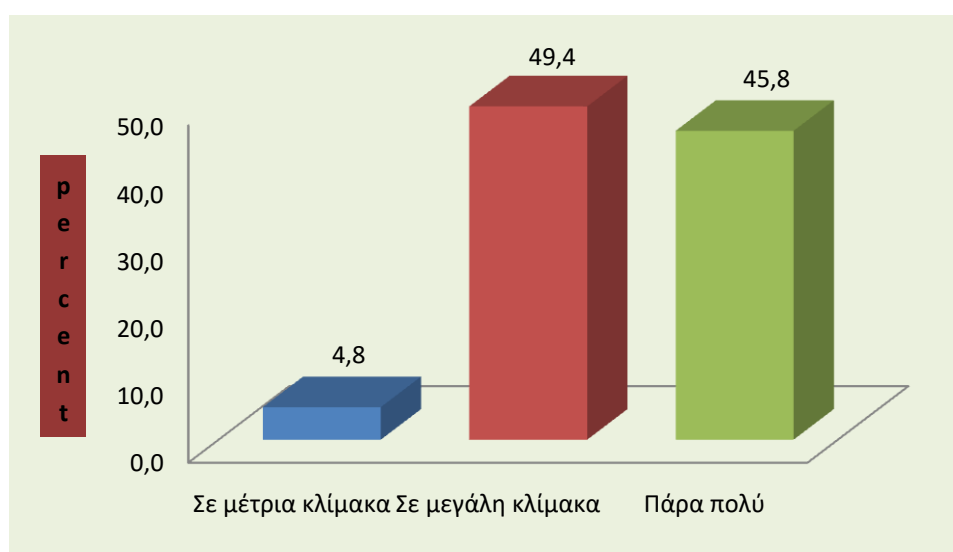
Διάγραμμα 13: Αναφορά Εσωτερικού Ελέγχου στην Επιτροπή Ελέγχου

Στη συνέχεια το μέρος Ε του ερωτηματολογίου αποτελείται από πέντε ερωτήσεις μέσω των οποίων εξετάζονται τα χαρακτηριστικά του επικεφαλής εσωτερικού ελεγκτή. Αρχικά με την ερώτηση 14 εξετάζεται η επάρκεια της ελεγκτικής εμπειρίας του επικεφαλής εσωτερικού ελεγκτή. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Ο επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου έχει επαρκή ελεγκτική εμπειρία		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μέτρια κλίμακα	4	4,8	4,8	4,8
	Σε μεγάλη κλίμακα	41	49,4	49,4	54,2
	Πάρα πολύ	38	45,8	45,8	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 14:Επάρκεια ελεγκτικής εμπειρίας

Τα αποτελέσματα στην συγκεκριμένη ερώτηση αποδεικνύουν πως οι επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου έχουν σε υψηλό βαθμό ελεγκτική εμπειρία, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε είτε σε μεγάλη κλίμακα (49,4%) είτε πάρα πολύ (45,8%). Τα αποτελέσματα μπορούν να θεωρηθούν έως και αναμενόμενα, καθώς η θέση του επικεφαλής εσωτερικού ελεγκτή χαρακτηρίζεται από υψηλές ευθύνες και αρμοδιότητες, καθώς επίσης θα πρέπει να είναι σε θέση να συνεργάζεται με και με τα υπόλοιπα τμήματα. Πιο συγκεκριμένα θεωρείται αναγκαία η εμπειρία για έναν επικεφαλής εσωτερικού ελεγκτή ώστε να ανταπεξέλθει στα καθήκοντα του, κάτι το οποίο υποστηρίζεται από τα αποτελέσματα της ερώτησης. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω και διαγραμματικά.

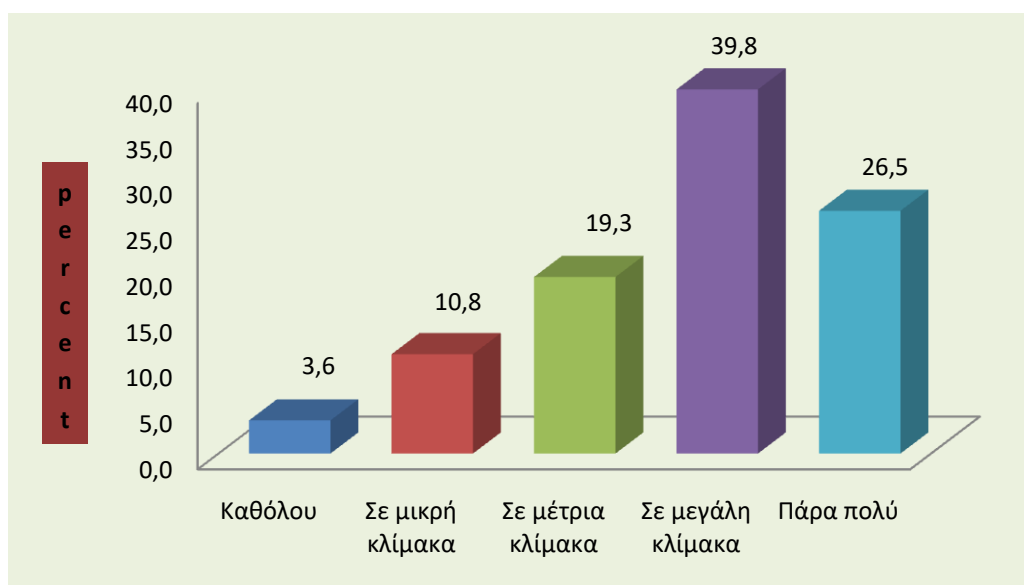
Διάγραμμα 14: Επάρκεια ελεγκτικής εμπειρίας

Παρομοίως με την ερώτηση 15 διερευνάται εάν ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής είναι πιστοποιημένος και σε ποιο βαθμό. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Ο επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου είναι πιστοποιημένος		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	3	3,6	3,6	3,6
	Σε μικρή κλίμακα	9	10,8	10,8	14,5
	Σε μέτρια κλίμακα	16	19,3	19,3	33,7
	Σε μεγάλη κλίμακα	33	39,8	39,8	73,5
	Πάρα πολύ	22	26,5	26,5	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 15: Βαθμός πιστοποίησης επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή

Όμοια με την προηγούμενη ερώτηση, τα αποτελέσματα στην συγκεκριμένη ερώτηση παρουσιάζουν μια θετική εικόνα καθώς το (66,3%) των ερωτηθέντων απαντήσανε είτε σε μεγάλη κλίμακα (39,8%) είτε πάρα πολύ (26,5%). Από την άλλη πλευρά ωστόσο το υπόλοιπο ποσοστό (33,7%) των ερωτηθέντων απαντήσανε από μέτρια έως καθόλου. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω και διαγραμματικά.

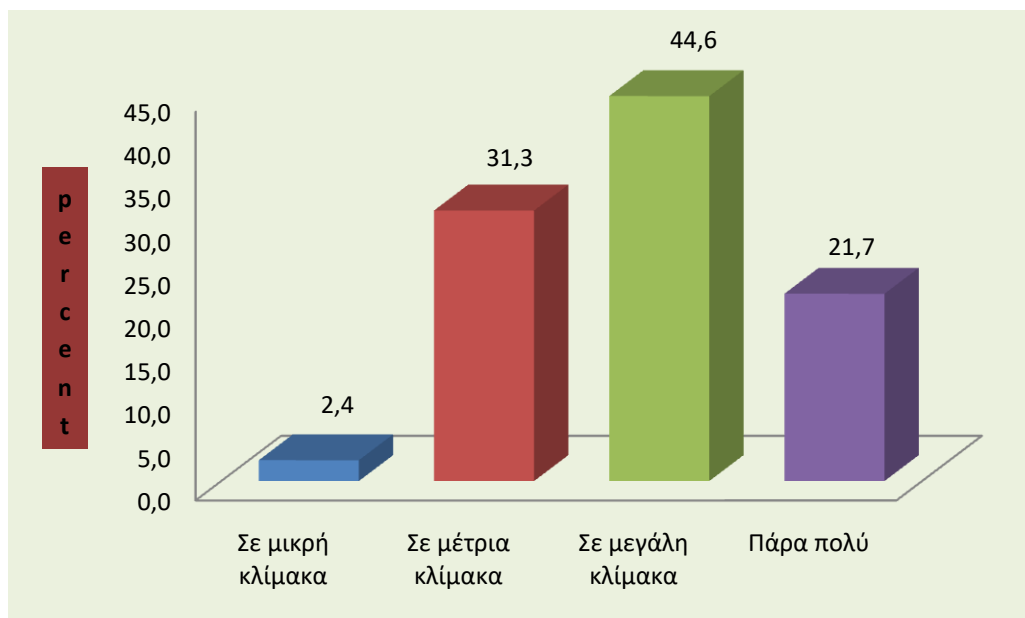
Διάγραμμα 15: Βαθμός πιστοποίησης επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή

Στη συνέχεια με την ερώτηση 16 διερευνάται εάν ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου συμμετέχει σε προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης (CPD - continuous professional development). Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Ο επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου συμμετέχει σε προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μικρή κλίμακα	2	2,4	2,4	2,4
	Σε μέτρια κλίμακα	26	31,3	31,3	33,7
	Σε μεγάλη κλίμακα	37	44,6	44,6	78,3
	Πάρα πολύ	18	21,7	21,7	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 16: Συμμετοχή επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή σε προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης

Αντίθετα, τα αποτελέσματα της τρέχουσας ερώτησης δεν κρίνονται ιδιαίτερος θετικά, διότι σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα το 44,6% μπορεί να απάντησε σε μεγάλη κλίμακα, ωστόσο ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό (31,3%) απάντησε σε μέτρια κλίμακα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

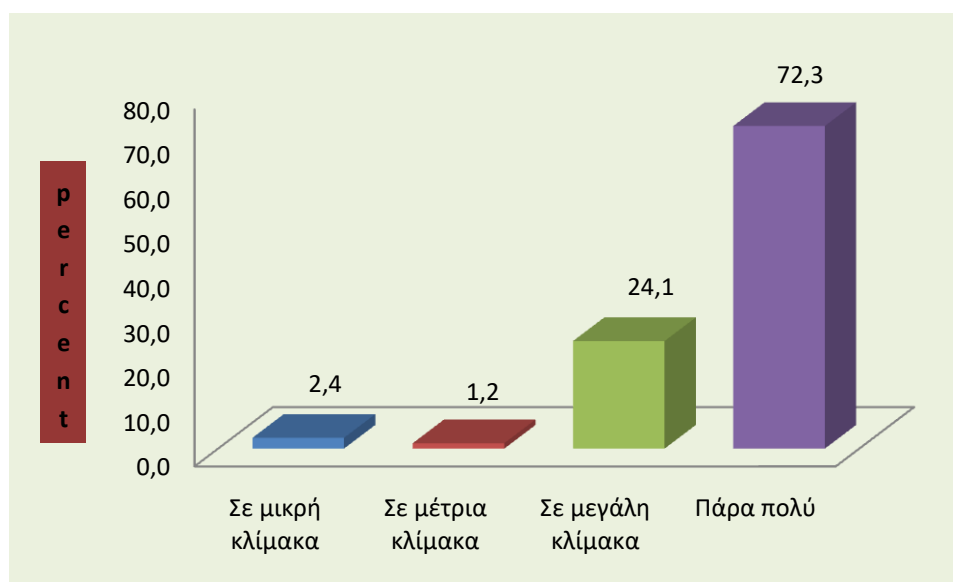
Διάγραμμα 16: Συμμετοχή επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή σε προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης

Στη συνέχεια του μέρους Ε ακολουθούν οι ερωτήσεις 17 και 18 όπου εξετάζεται ο βαθμός αντικειμενικότητας και ανεξαρτησίας του επικεφαλής εσωτερικού ελεγκτή. Αρχικά με την ερώτηση 17 διερευνάται ο βαθμός αντικειμενικότητας του επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής λειτουργεί με αντικειμενικά κριτήρια		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μικρή κλίμακα	2	2,4	2,4	2,4
	Σε μέτρια κλίμακα	1	1,2	1,2	3,6
	Σε μεγάλη κλίμακα	20	24,1	24,1	27,7
	Πάρα πολύ	60	72,3	72,3	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 17: Αντικειμενικότητα επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου

Τα αποτελέσματα της τρέχουσας ερώτησης κρίνονται απολύτως θετικά. Ειδικότερα, από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι το 72,2% απαντήσανε πάρα πολύ, δηλαδή θεωρεί πως ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής λειτουργεί με αντικειμενικά κριτήρια καθώς επίσης και το 24,1% απαντήσανε σε μεγάλη κλίμακα. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

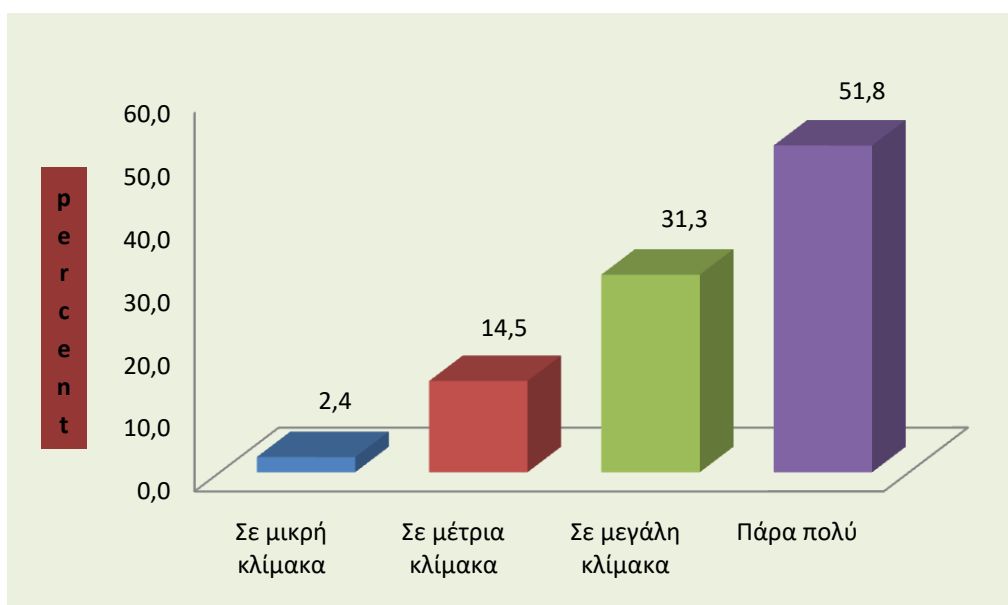
Διάγραμμα 17: Αντικειμενικότητα επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου

Αντίστοιχα με την ερώτηση 18 στη συνέχεια διερευνάται η ανεξαρτησία του επικεφαλής εσωτερικού ελεγκτή. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής λειτουργεί με υψηλό βαθμό ανεξαρτησίας	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Σε μικρή κλίμακα	2	2,4	2,4	2,4
Σε μέτρια κλίμακα	12	14,5	14,5	16,9
Σε μεγάλη κλίμακα	26	31,3	31,3	48,2
Πάρα πολύ	43	51,8	51,8	100,0
Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 18: Ανεξαρτησία επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου

Ομοίως και σε αυτήν την ερώτηση οι απαντήσεις παρουσιάζουν μια θετική εικόνα, ωστόσο όχι σαν της προηγούμενης ερώτησης. Πιο συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό (83,1%) απάντησε είτε σε μεγάλη κλίμακα (31,3%) είτε πάρα πολύ (51,8%). Ωστόσο μπορούν να χαρακτηριστούν ενθαρρυντικές οι απαντήσεις καθώς αποδεικνύουν πως σε υψηλό βαθμό ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής λειτουργεί με υψηλό βαθμό ανεξαρτησίας. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω και διαγραμματικά.

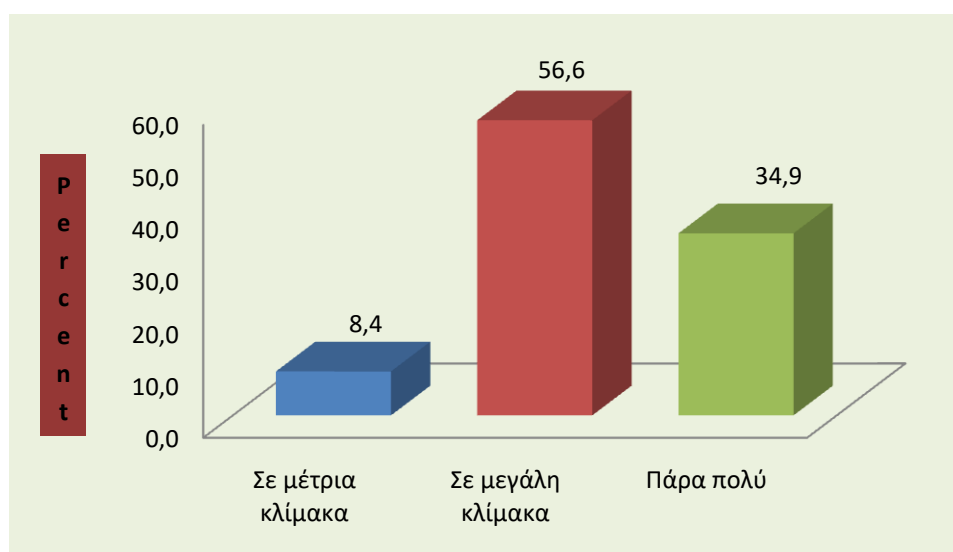
Διάγραμμα 18: Ανεξαρτησία επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου

Το ερωτηματολόγιο ολοκληρώνεται με το μέρος ΣΤ το οποίο αποτελείται από τέσσερις ερωτήσεις οι οποίες διερευνούν την γνώση και την εμπειρία του προέδρου της επιτροπής ελέγχου σχετικά με τους τομείς της Λογιστικής – Χρηματοοικονομικής, Εσωτερικού – Εξωτερικού Ελέγχου καθώς και της Εταιρικής Διακυβέρνησης αντίστοιχα. Αρχικά η ερώτηση 19 διερευνά τις γνώσεις και την εμπειρία του προέδρου της επιτροπής ελέγχου σε θέματα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Λογιστική και Χρηματοοικονομικά		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μέτρια κλίμακα	7	8,4	8,4	8,4
	Σε μεγάλη κλίμακα	47	56,6	56,6	65,1
	Πάρα πολύ	29	34,9	34,9	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 19: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται πως στην συγκεκριμένη ερώτηση τα αποτελέσματα κρίνονται θετικά, καθώς το 56,6% των ερωτηθέντων απαντήσανε σε μεγάλη κλίμακα και το 34,9% απαντήσανε πάρα πολύ. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει τις απαιτήσεις τόσο σε γνώσεις όσο και σε εμπειρία που απαιτούνται για την θέση του προέδρου της επιτροπής ελέγχου σε τομείς όπως η λογιστική και τα χρηματοοικονομικά. Τα από αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω και διαγραμματικά.

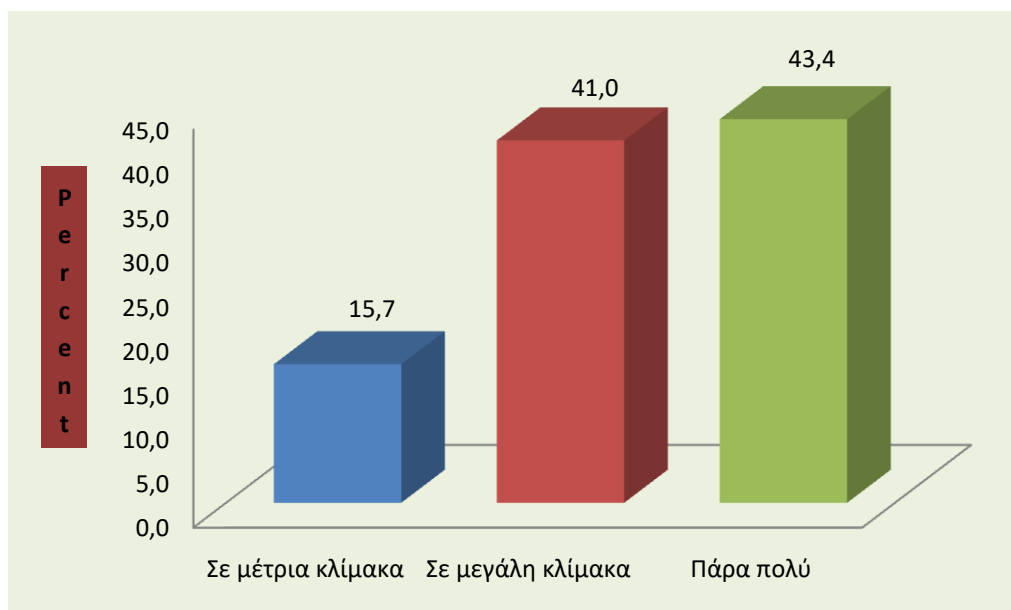
Διάγραμμα 19: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

Στη συνέχεια, η ερώτηση 20 ομοίως εξετάζει τις γνώσεις και την εμπειρία του προέδρου της επιτροπής ελέγχου σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Εσωτερικό Έλεγχο		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μέτρια κλίμακα	13	15,7	15,7	15,7
	Σε μεγάλη κλίμακα	34	41,0	41,0	56,6
	Πάρα πολύ	36	43,4	43,4	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 20: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εσωτερικού Ελέγχου

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και ομοίως με την προηγούμενη ερώτηση τα αποτελέσματα και στην συγκεκριμένη ερώτηση είναι θετικά καθώς το 84,4% απαντήσανε είτε σε μεγάλη κλίμακα (41,0%) είτε πάρα πολύ (43,4%). Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω και διαγραμματικά.

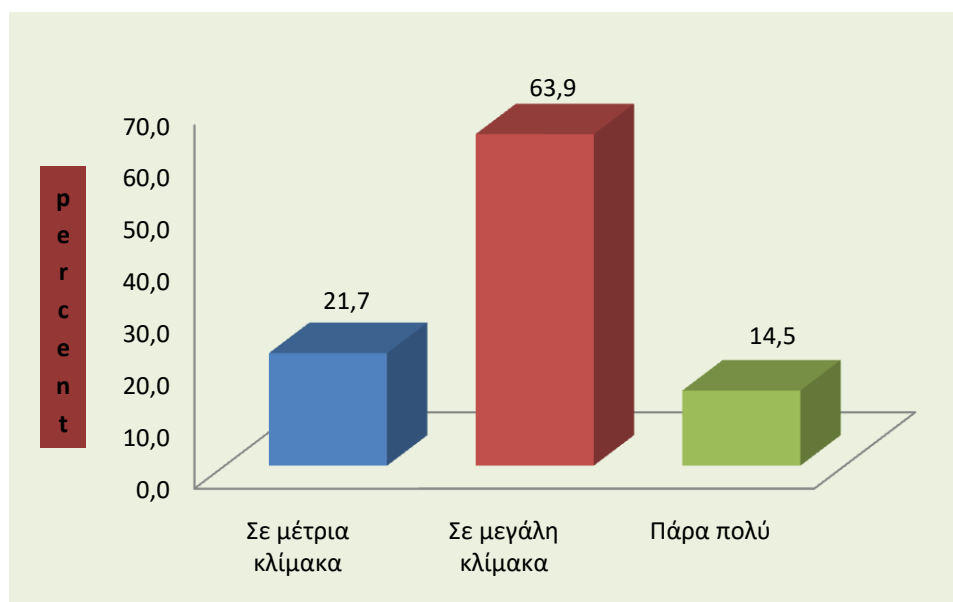
Διάγραμμα 20: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εσωτερικού Ελέγχου

Παράλληλα με την ερώτηση 21 εξετάζονται οι γνώσεις και η εμπειρία του προέδρου της επιτροπής ελέγχου σχετικά με τον εξωτερικό έλεγχο. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Εξωτερικό Έλεγχο		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μέτρια κλίμακα	18	21,7	21,7	21,7
	Σε μεγάλη κλίμακα	53	63,9	63,9	85,5
	Πάρα πολύ	12	14,5	14,5	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 21: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εξωτερικού Ελέγχου

Στην συγκεκριμένη ερώτηση τα αποτελέσματα παρουσιάζουν μια θετική εικόνα καθώς το 63,9% απάντησε σε μεγάλη κλίμακα. Ωστόσο δεν παρουσιάζεται η ίδια εικόνα με την προηγούμενη ερώτηση καθώς το 21,7% απάντησε σε μέτρια κλίμακα. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει πως ίσως υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης όσον αφορά τις γνώσεις του προέδρου της επιτροπής ελέγχου σε θέματα που αφορούν τον εξωτερικό έλεγχο. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

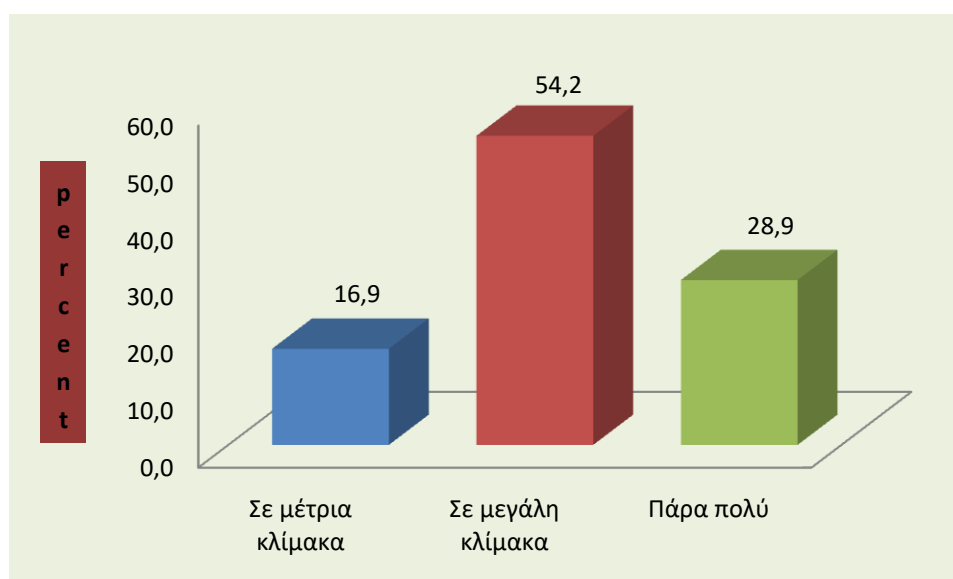
Διάγραμμα 21: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εξωτερικού Ελέγχου

Η τελευταία ερώτηση με την οποία ολοκληρώνεται το μέρος ΣΤ και κλείνει το ερωτηματολόγιο είναι η ερώτηση 22 η οποία διερευνά τις γνώσεις και την εμπειρία του προέδρου της επιτροπής ελέγχου σχετικά με την εταιρική διακυβέρνησης. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Εταιρική Διακυβέρνηση		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε μέτρια κλίμακα	14	16,9	16,9	16,9
	Σε μεγάλη κλίμακα	45	54,2	54,2	71,1
	Πάρα πολύ	24	28,9	28,9	100,0
	Total	83	100,0	100,0	

Πίνακας 22: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εταιρικής Διακυβέρνησης

Όμοια και στην τελευταία ερώτηση τα αποτελέσματα κρίνονται θετικά. Ειδικότερα το μεγαλύτερο ποσοστό (54,2%) των ερωτώμενων θεωρεί ότι ο πρόεδρος της επιτροπής έχει γνώσεις και εμπειρία σχετικά με θέματα εταιρικής διακυβέρνησης. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

Διάγραμμα 22: Εμπειρία και γνώσεις του προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου σε θέματα Εταιρικής Διακυβέρνησης

5.3. Εξαγωγή Αποτελεσμάτων Λογιστικής Παλινδρόμησης

Οχτώ μεταβλητές επιλέχθηκαν για να εξεταστούν στην παρούσα εργασία. Οι "Άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ Επιτροπών Ελέγχου και λειτουργιών Εσωτερικού Ελέγχου" επιλέχθηκαν ως εξαρτημένη μεταβλητή και οι επόμενες επτά μεταβλητές: "Ανεξαρτησία Επιτροπής Ελέγχου", "Συναντήσεις Επιτροπής Ελέγχου", "Επίσημες συνεδριάσεις Επιτροπής Έλεγχου στις οποίες συμμετείχαν οι CAEs", "Χαρακτηριστικά διευθυντή Επιτροπής Ελέγχου", "Ποιότητα Εσωτερικού Ελέγχου" , "Χαρακτηριστικά CAE_1" και "Χαρακτηριστικά CAE_2", επιλέχθηκαν ως ανεξάρτητες μεταβλητές. Διεξήχθη ανάλυση λογιστικής παλινδρόμησης για την εκτίμηση της σχέσης μεταξύ των παραπάνω μεταβλητών.

Για να εξετασθούν οι ερευνητικές υποθέσεις δημιουργήθηκε το παρακάτω στατιστικό μοντέλο.

$$Y = a + b_1 \text{ ACI} + b_2 \text{ ACM} + b_3 \text{ FI} + b_4 \text{ ACC} + b_5 \text{ IAFQ} + b_6 \text{ CAEC_1} + b_7 \text{ CAEC_2}$$

Οι μεταβλητές αναλύονται παρακάτω:

Y	=Άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ επιτροπών ελέγχου και λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου
ACI	=Ανεξαρτησία Επιτροπής Ελέγχου
ACM	= Συναντήσεις Επιτροπής Ελέγχου
FI	=Επίσημες συνεδριάσεις Επιτροπής Έλεγχου στις οποίες συμμετείχαν οι CAEs
ACC	= Χαρακτηριστικά Προέδρου Επιτροπής Ελέγχου
IAFQ	= Ποιότητα Εσωτερικού Ελέγχου
CAEC_1	= Χαρακτηριστικά CAE (εμπειρία και πιστοποίηση)
CAEC_2	=Χαρακτηριστικά CAE (ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα)

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση της λογιστικής παλινδρόμησης του μοντέλου.

Variables	Coeff.	Value	S.E.	Wald	p-value
Constant	b_0	-35,657	13,442	7,036	,008
ACI	b_1	2,270	1,034	4,820	,028
ACM	b_2	,244	,759	,103	,748
FI	b_3	,570	,770	,548	,459
IAFQ	b_4	3,439	2,402	2,050	,152
CAEC_1	b_5	1,272	1,171	1,180	,277
CAEC_2	b_6	-1,930	1,141	2,859	,091
ACC	b_7	4,375	1,730	6,397	,011

Πίνακας 23: Πίνακας Coefficients

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, όσον αφορά την πρώτη υπόθεση, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι υπάρχει θετική και σημαντική συσχέτιση μεταξύ των «Άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της Επιτροπής Ελέγχου και της λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου» και της «ανεξαρτησίας Επιτροπής Ελέγχου» ($p=0.028<0.05$). Έτσι υποστηρίζεται ουσιαστικά η H1. Ομοίως, παρατηρείται θετική και σημαντική σχέση μεταξύ των "Άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και της λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου" και των " Χαρακτηριστικών Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου", ($p = 0,011 <0.05$). Έτσι η H4 γίνεται αποδεκτή. Επίσης, παρατηρείται θετική και σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο εμπιστοσύνης 10% μεταξύ "Άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ επιτροπής ελέγχου και λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου" και τα "Χαρακτηριστικά CAE (ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα)" ($p = 0.91 <0.10$). Έτσι, η H6 μπορεί να γίνει αποδεκτή σε επίπεδο εμπιστοσύνης 10% όσον αφορά τα χαρακτηριστικά της ανεξαρτησίας και αντικειμενικότητας του επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου.

Από την άλλη πλευρά, δεν παρατηρείται θετική και σημαντική συσχέτιση μεταξύ των "Άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου" και τις "Συναντήσεις Επιτροπής Ελέγχου" ($p = 0.748 >0.05$). Έτσι, η H2 δεν μπορεί να υποστηριχτεί. Ομοίως, δεν παρατηρείται θετική και σημαντική συσχέτιση μεταξύ "Άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και λειτουργίας

Εσωτερικού Ελέγχου" και " Επίσημες συνεδριάσεις Επιτροπής Έλεγχου στις οποίες συμμετείχαν οι CAEs " ($p = 0.459 > 0.05$). Έτσι, το H3 επίσης δεν υποστηρίζεται. Επιπλέον, δεν παρατηρείται θετική και σημαντική συσχέτιση μεταξύ "Άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου" και της "Ποιότητας του Εσωτερικού Ελέγχου" ($p = 0.152 > 0.05$). Έτσι, το H5 δεν υποστηρίζεται. Τέλος, δεν παρατηρείται σημαντική συσχέτιση μεταξύ "Άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ Επιτροπής Ελέγχου και λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου" και "Χαρακτηριστικά CAE (εμπειρία και πιστοποίηση)" ($p = 0.277 > 0.05$). Έτσι, το H6 δεν υποστηρίζεται όσον αφορά τα χαρακτηριστικά της εμπειρίας και της πιστοποίησης του επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου.

Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα και Προτάσεις για Μελλοντική Μελέτη

6.1. Εισαγωγή

Τέλος, στο παρόν κεφάλαιο της διπλωματικής παρουσιάζονται με συνοπτικό τρόπο τα κύρια συμπεράσματα της εργασίας. Ταυτόχρονα στο εν λόγω κεφάλαιο εκτός των συμπερασμάτων παρατίθεται και μια σειρά από περιορισμούς η οποία διέπει την συγγραφή της διπλωματικής εργασίας. Επιπροσθέτως, παρουσιάζονται και προτάσεις για μια πιθανή μελλοντική έρευνα.

6.2. Συμπεράσματα

Η αυξανόμενη ανάγκη διαφάνειας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων οδήγησε τις οντότητες σε αυξανόμενο ενδιαφέρον τόσο για τον εσωτερικό έλεγχο όσο και για την επιτροπή ελέγχου στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης. Η σχέση και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου είναι σημαντικές, με αμοιβαία ενίσχυση των δυο λειτουργιών διακυβέρνησης (Goodwin & Yeo, 2001). Σύμφωνα με το ΠΑ (2002b), μια ισχυρή σχέση συνεργασίας μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου είναι ουσιώδης για την εκπλήρωση των καθηκόντων της κάθε λειτουργίας. Το γεγονός ότι η επιτροπή ελέγχου μπορεί να βασιστεί τόσο σε επίσημες όσο και ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις είναι αποδεκτή κατά την άσκηση του εποπτικού της ρόλου, διότι οι ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις αντιπροσωπεύουν πρόσθετες ευκαιρίες για επιτροπές ελέγχου όσον αφορά την παρακολούθηση των λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου (Arena και Azzone, 2009, Mat Zain και Subramaniam, 2007).

Η παρούσα εργασία βασίζεται στην επισκόπηση της βιβλιογραφίας, και στην υποστήριξη πως οι επιτροπές ελέγχου εκτελούν ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις με τις λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου για την καλύτερη εκτέλεση των καθηκόντων τους (Arena and Azzone, 2009; Goodwin, 2003; Goodwin and Yeo, 2001; Raghunandan et al., 2001; Scarbrough et al., 1998; Zaman and Sarens, 2013).

Με σκοπό την πληρέστερη παρουσίαση ολοκληρωμένων καθώς και εξειδικευμένων αποτελεσμάτων και προτάσεων πραγματοποιήθηκε στατιστική ανάλυση λογιστικής παλινδρόμησης. Τα αποτελέσματά δείχνουν πως η γνώση και η εμπειρία του προέδρου της επιτροπής ελέγχου έχει θετική σχέση με τις ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις της επιτροπής ελέγχου με τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου. Επομένως, τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας συμπληρώνουν και συμφωνούν με τα αποτελέσματα των Turley και Zaman (2007) οι οποίοι απέδειξαν πως ο πρόεδρος της επιτροπής ελέγχου διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της εταιρικής διακυβέρνησης. Επίσης, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της εργασίας δεν παρατηρείται θετική και σημαντική σχέση μεταξύ ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων και της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου. Παράλληλα, αν και οι Zaman και Sarens (2013), στη μελέτη τους, διαπιστώνουν ότι τα χαρακτηριστικά CAE δεν έχουν σημαντική επίδραση στις ύπαρξη ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου, τα ευρήματά της παρούσας εργασίας δείχνουν σημαντική επίδραση των χαρακτηριστικών CAE (ανεξάρτητη και αντικειμενική) στις ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις σε επίπεδο εμπιστοσύνης 10%, αλλά τα χαρακτηριστικά CAE (εμπειρία και πιστοποίηση) δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική επίδραση. Ταυτόχρονα τα αποτελέσματα παρουσιάζουν μια στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στις ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις των δύο λειτουργιών και στην ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου όπως συμβαίνει και στην έρευνα των Zaman και Sarens (2013).

Η παρούσα εργασία παρά τις πολλαπλές υποθέσεις οι οποίες εξέτασαν αρκετούς παράγοντες εξάγοντας σημαντικά συμπεράσματα, υπόκειται σε περιορισμούς. Τα αποτελέσματα της περιορίστηκαν από το γεγονός ότι βασίζεται σε απαντήσεις των εσωτερικών ελεγκτών των προέδρων της επιτροπής ελέγχου και των μελών του ΔΣ. Οι αντιλήψεις των εσωτερικών ελεγκτών, του προέδρου και των μελών του ΔΣ, όπως καταγράφονται στην εργασία αυτή, μπορεί να αντανακλούν τις προσδοκίες τους και όχι την πραγματική κατάσταση η οποία χαρακτηρίζει τις σχέσεις των δύο τμημάτων. Επιπλέον, ένας περαιτέρω περιορισμός αυτής της μελέτης είναι ότι οι επιτροπές ελέγχου, ο εσωτερικός έλεγχος και τα χαρακτηριστικά των CAE που χρησιμοποιούνται και εξετάζονται στην παρούσα εργασία δεν είναι ολοκληρωμένες διότι δεν έχουν συμπεριληφθεί όλα τα χαρακτηριστικά τα οποία ίσως να επηρεάζουν τις ανεπίσημες αλληλεπιδράσεις. Επίσης η παρούσα εργασία δεν εξετάζει το είδος, τον τρόπο και την έκταση των ανεπίσημων αλληλεπιδράσεων. Σε μια μελλοντική μελέτη ίσως να πρέπει

να διεξαχθούν και συνεντεύξεις με τα μέλη του ΔΣ και τους εσωτερικούς ελεγκτές, παρουσιάζοντας μια πιο ολοκληρωμένη άποψη. Επιπλέον μια μελλοντική μελέτη δύναται να διεξαχθεί με την χρήση περισσότερο εξειδικευμένων στατιστικών μεθόδων.

Βιβλιογραφία

Ηλεκτρονική

1. Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.), 2011. Κώδικας εταιρικής διακυβέρνησης ΣΕΒ για τις εισηγμένες εταιρείες. Διαθέσιμο ηλεκτρονικά μέσω διαδικτύου στη διεύθυνση:
http://www.sev.org.gr/Uploads/pdf/KED_TELIKO_JAN2011.pdf

Ξενογλώσση

1. Abbott, L. J., Daugherty, B., Parker, S., & Peters, G. F. (2016). Internal audit quality and financial reporting quality: The joint importance of independence and competence. *Journal of Accounting Research*, 54(1), 3-40.
2. Abbott, L. J., Parker, S., & Peters, G. F. (2010). Serving two masters: The association between audit committee internal audit oversight and internal audit activities. *Accounting Horizons*, 24(1), 1-24.
3. Abdolmohammadi, M. (2009). Factors associated with the use of and compliance with the IIA standards: a study of Anglo-culture CAE. *International Journal of Auditing*, 13(1), 27-42.
4. Abdulaziz, A., & Nedal, S. (2015). The impact of audit committee characteristics on the implementation of internal audit recommendations. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 24, 61-71.
5. Abdulaziz, A. (2015). Influence of audit committees on internal audit conformance with internal audit standards. *Managerial Auditing Journal*, 30(6), 539-559.
6. Arena, M., & Azzone, G. (2009). Identifying organizational drivers of internal audit effectiveness. *International Journal of Auditing*, 13(1), 43-60.
7. Balzan, L., & Baldacchino, P.J. (2007). Benchmarking in Maltese internal audit units. *Benchmarking: An International Journal*, 14(6), 750-767.
8. Beasley, M.S., Carcello, J.V., Hermanson, D.R. & Neal, T.L. (2009). The audit committee oversight process. *Contemporary Accounting Research*, 26, 935-936.
9. Bédard, J., Chtourou, S.M., Courteau, L., (2004). The effect of audit committee expertise, independence, and activity on aggressive earnings management. *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 23 (2), 13-35.

10. Bertin E. (2007). *Audit interne: Enjeux et pratiques a l'international*. Paris, France: Eyrolles Editions d' Organisations.
11. Blue Ribbon Committee (B.R.C.) Report, 1999. Improving the Effectiveness of Corporate Audit Committees. New York Stock Exchange, NYSE and NASD.
12. Carcello, J. V., Hermanson, D. R., & Raghunandan, K. (2005). Factors associated with U.S. public companies' investment in internal auditing. *Accounting Horizons*, 19(2), 69-84.
13. Carcello, J.V., Neal, T.L., (2000). Audit committee composition and auditor reporting. *The Accounting Review* 75 (4), 453-467.
14. Carcello, J.V. & Neal, T.L. (2003). Audit committee characteristics and auditor dismissals following 'new' going-concern reports. *Accounting Review*, 78(1), 95-118.
15. Carcello, V.J., W.C.Hollingsworth, A.Klein, & L.T.Neal, (2006). Audit Committee Financial Expertise, Competing Corporate Governance Mechanisms, and Earnings Management.
16. Christopher, J., Sarens, G. & Leung, P. (2009). A critical analysis of the independence of the internal audit function: evidence from Australia. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 22 (2), 200-220.
17. Defond, M.L., Hann, N. & Hu, X. (2005). Does the market value financial expertise on audit committees of boards of directors? *Journal of Accounting Research*, 32, 153-93.
18. DeZoort, F.T. (1997). An Investigation of Audit Committees' Oversight Responsibilities. *Abacus*, 33(2), 208-227.
19. DeZoort, F. T. & Salterio, S. E. (2001). The effects of corporate governance experience and financial-reporting and audit knowledge on audit committee members' judgements. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 20(2), 31-49.
20. Dhaliwal, D., Naiker, V. & Navissi, F. (2006). *Audit committee financial expertise, corporate governance and accruals quality: an empirical analysis* (working paper, University of Arizona, Tucson, AZ).
21. Drogalas G., Alampourtsidis S. & Koutoupis A. (2014). Value-added approach of Internal Audit in the Hellenic Police. *Corporate Ownership Control*, 11(4-7), 692-698.

22. Drogalas, G., Arampatzis, K., & Anagnostopoulou, E. (2016). The relationship between corporate governance, internal audit and audit committee: Empirical evidence from Greece. *Corporate Ownership and Control*, 14(1-4), 569-577.
23. Dunlop, A. (1998). *Corporate Governance and Control*. London, CIMA Publishing.
24. Fama, E. & Jensen M. (1983). Separation of Ownership and Control. *Journal of Law and Economics*, 26(2), 301–325.
25. Gbadago, F. Y. & Awunyo-Vitor, D. (2015). Gift tax compliance in Ghana: Evidence from Kumasi Metropolis. *Journal of Accounting and Taxation*, 7(2), 29-37.
26. Vinten, G. & Lee, C. (1993). Audit Committees and Corporate Control. *Managerial Auditing Journal*, 8(3), 11-24.
27. Sarens, G. & De Beelde, I. (2006). Internal auditors' perception about their role in riskmanagement: comparison between Belgian and US companies. *Managerial Auditing Journal*, 21, 63-80.
28. Goodwin, J. (2003). The relationship between the audit committee and the internal audit function: evidence from Australia and New Zealand. *International Journal of Auditing*, 7 (3), 263-278.
29. Goodwin-Stewart, J. & Kent, P. (2006). The use of internal audit by Australian companies. *Managerial Auditing Journal*, 21(1), 81-101.
30. Goodwin, J. & Yeo, T. (2001). Two factors affecting internal audit independence and objectivity: evidence from Singapore. *International Journal of Auditing*, 5(2), 107-125.
31. Gramling, A.A., Maletta, M.J., Schneider, A. & Church, B.K. (2004). Role of the internal audit functions in corporate governance. *Journal of Accounting Literature*, 23, 194-244.
32. Ibrahim El-Sayed Ebaid, (2011). Internal audit function: an exploratory study from Egyptian listed firms. *International Journal of Law and Management*, 53(2), 108-128.
33. Institute of Internal Auditors (IIA) (2002b). *Practice Advisory 2060–2: Relationship with the Audit Committee*. Altamonte Springs, FL: The Institute of Internal Auditors.
34. James, K. (2003). The effects of internal audit structure on perceived financial statement fraud prevention. *Accounting Horizons*, 17(4), 315-327.

35. Jin'e, Y. & Dunjia, L. (1997). Performance audit in the service of internal audit. *Managerial Auditing Journal*, 12(4), 192-195.
36. John, K. & Senbet, L. W. (1998). Corporate Governance and Board Effectiveness. *Journal of Banking and Finance*, 22, 371- 403.
37. Karagiorgos, Th., Drogalas, G., Gotzamanis, E., & Tampakoudis, I. (2010). Internal auditing as an effective tool for corporate governance. *Journal of Business Management*, 2(1), 15-24.
38. Klein, A. (2002). Audit Committee, Board of Directors Characteristics and Earnings Management. *Journal of Accounting and Economics*, 33, 375–401.
39. Klein, A. (2003). Likely effects of stock exchange governance proposals and Sarbanes - Oxley on corporate boards and financial reporting. *Accounting Horizons*, 17(4), 343-355.
40. Koutoupis, A. G., & Pappa, E. (2018). Corporate governance and internal controls: a case study from Greece. *Journal of Governance & Regulation*, 7(2), 91-99.
41. Krishnan, J. (2005). Audit committee quality and internal control: an empirical analysis. *Accounting Review*, 80, 649-675.
42. Laura F. Spira & Page, M. (2003). Risk management: The reinvention of internal control and the changing role of internal audit. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 16 (4), 640-661.
43. Leung, P. & Cooper, B.J. (2009). Internal audit – an Asia-Pacific profile and the level of compliance with internal auditing standards. *Managerial Auditing Journal*, 24 (9), 861-882.
44. Leung, P., Cooper, B.J. & Perera, L. (2011). Accountability structures and management relationships of internal audit: an Australian study. *Managerial Auditing Journal*, 26 (9), 794-816.
45. Mahbub, Z., & Gerrit, S. (2013). Informal interactions between audit committees and internal audit functions: Exploratory evidence and directions for future research. *Managerial Auditing Journal*, 28(6), 495-515.
46. Marais, M., Burnaby, P., Susan, H., Sadler, E. & Fourie, H. (2009). Usage of internal auditing standards and internal auditing activities in South Africa and all respondents. *Managerial Auditing Journal*, 24(9), 883-898.
47. Mat Zain, M. & Subramaniam, N. (2007). Internal auditor perceptions on audit committee interactions: a qualitative study in Malaysian public corporations. *Corporate Governance: An International Review*, 15(5), 894-908.

48. Mat Zain, M., Subramaniam, N. & Stewart, J. (2006). Internal auditors' assessment of their contribution to financial statement audits: The relation with audit committee and internal audit function characteristics. *International Journal of Auditing*, 10(1), 1- 18.
49. Mbecke, P. (2014).Corporate municipal governance for effective and efficient public service delivery in South Africa. *Journal of Governance and Regulation*, 3(4), 98-106.
50. Mohiuddin, M., & Karbahari, Y. (2010). Audit Committee Effectiveness: A Critical Literature Review. *AIUB, Journal of Business and Economics*, 9(1), 97-125.
51. Mordelet, P. (2009). The Impact of Globalisation on Hospital Management: Corporate Governance Rules in Both Public and Private Nonprofit Hospitals. *Journal of Management & Marketing in Healthcare, Henry Stewart Publications, Paris*, 2(1), 7-14.
52. Morgan, G. (1979).Internal audit role conflict: a pluralist view. *Managerial Finance*, 5(2), 160-70.
53. Prawitt, D. F., Smith, J. L., & Wood, D. A. (2009). Internal audit quality and earnings management. *The Accounting Review*, 84(4), 1255-1280.
54. Raghunandan, K.R., Read, W.J. & Rama, D.V. (2001). Audit committee composition, gray directors, and interactions with internal auditing. *Accounting Horizons*, 15, 105-118.
55. Regoliosi C. & d'Eri A. (2012). Good corporate governance and the quality of internal auditing departments in Italian listed firms. An exploratory investigation in Italian listed firms. *Journal of Management & Governance*, 18(3), 891-920.
56. Sarens, G., De Beelde, I. & Everett, P. (2009).Internal audit: the expert in providing comfort to the audit committee – the case of risk management and internal control. *British Accounting Review*, 41, 90-106.
57. Sarens, G. & De Beelde, I. (2006). Internal auditors' perception about their role in risk management: A comparison between US and Belgian companies. *Managerial Auditing Journal*, 21(1), 63-80.
58. Sarens, G., & De Beelde, I. 2006. The Relationship between Internal Audit and Senior Management: A Qualitative Analysis of Expectations and Perceptions. *International Journal of Auditing*, 10(3), 219-241.

59. Scarbrough, D.P., Rama, D.V. & Raghunandan, K. (1998). Audit Committee Composition and Interaction with Internal Auditing: Canadian Evidence. *Accounting Horizons*, 12(1), 51-62.
60. Schneider, A., (2010). Analysis of professional standards and research findings to develop decision aids for reliance on internal auditing. *Research in Accounting Regulation*, 22(2), 96-106.
61. Soh, D.S. & Martinov-Bennie, N. (2011). The internal audit function: perceptions of internal audit roles, effectiveness and evaluation. *Managerial Auditing Journal*, 26(7), 605-622.
62. Sternberg, E. (1998). *Corporate Governance: Accountability in the Marketplace*. London, The Institute of Economic Affairs.
63. Tricker, R.I. (1978). *The Independent Director: A study of the non-executive director and of the audit committee*. Croydon: Tolley.
64. Turley S. & Zaman M. (2004). The Corporate Governance Effects of Audit Committees. *Journal of Management and Governance*. 8(3), 305-332.
65. Turley, S. & Zaman, M. (2007). Audit committee effectiveness: informal processes and behavioral effects. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 20, 765-788.
66. Turnbull Report, (1999). *Internal Control: Guidance for directors on the combined code*. The Institute of Chartered Accountants in England and Wales.
67. Van Peursem, K. A. (2004). Internal auditors' role and authority: New Zealand evidence. *Managerial Auditing Journal*, 19(3), 378-393.
68. Walker, P.L., Shenkir, W.G. & Barton, T.L. (2003). ERM in practice. *The Internal Auditor*, 60(4), 51-5.
69. Wilkinson, N., & Coetzee, P. (2015). Internal audit assurance or consulting services rendered on governance: How does one decide? *Journal of Governance and Regulation*, 4(1-2), 186-200.
70. Zhang, Y., J.Zhou, & N.Zhou, (2007). Audit committee quality, auditor independence, and internal control weaknesses. *Journal of Accounting and Public Policy*, 26(3), 300-327.

Νομοθετικό Πλαίσιο

1. Νόμος 3693, ΦΕΚ Α 174/25-08-2008, «Εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/43/ΕΚ περί υποχρεωτικών ελέγχων των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της Οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου και άλλες διατάξεις».

Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο Έρευνας

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική & Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

στα πλαίσια εκπόνησης της Διπλωματικής εργασίας με θέμα:

Άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της Επιτροπής Ελέγχου και της λειτουργίας Εσωτερικού Έλεγχου. Εμπειρικά δεδομένα από οντότητες εισηγμένες στο Χ.Α.Α

Τμήμα Α: Γενικές Ερωτήσεις

(Δηλώστε με την απάντησή σας)

1. Σε ποια κατηγορία ανήκει η βασική δραστηριότητα της οντότητας;
 Εμπορική Βιομηχανική Υπηρεσιών Μικτή Άλλο
2. Εκπαίδευση:
 Κάτοχος πτυχίου Α.Ε.Ι Κάτοχος Μεταπτυχιακού Κάτοχος Διδακτορικού
3. Αριθμός υπαλλήλων της οντότητας
 <10 10 – 50 >50

Τμήμα Β: Ερώτηση σχετικά με την ύπαρξη άτυπων αλληλεπιδράσεων μεταξύ του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου και της Επιτροπής Ελέγχου

(Δηλώστε με την απάντησή σας)

4. Υπάρχουν άτυπες αλληλεπιδράσεις μεταξύ του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου και της Επιτροπής Ελέγχου, πέραν των τυπικών και προκαθορισμένων συναντήσεων;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Σημείωση: Η ερώτηση αυτή αναφέρεται σε συμπληρωματικές συναντήσεις οι οποίες πραγματοποιούνται εκτός από τις επίσημες προγραμματισμένες τακτικές συναντήσεις, με πρωτοβουλία είτε του Εσωτερικού Ελέγχου είτε της Επιτροπής Ελέγχου.

Τμήμα Γ: Χαρακτηριστικά της Επιτροπής Ελέγχου

Ερωτήσεις 5-7

Σε ποιο βαθμό πιστεύετε:	καθόλου	Σε μικρή κλίμακα	Σε μέτρια κλίμακα	Σε μεγάλη κλίμακα	πέρα πολύ
5. Η Επιτροπή ελέγχου είναι ανεξάρτητη.					
6. Οι συναντήσεις της Επιτροπής Ελέγχου είναι συχνές.					
7. Ο διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου παρίσταται στις προκαθορισμένες συναντήσεις της Επιτροπής Ελέγχου.					

<u>Τμήμα Δ: Ποιότητα Εσωτερικού Ελέγχου</u> <u>Ερωτήσεις 16-21</u>					
Σε ποιο βαθμό:	<i>καθόλου</i>	<i>Σε μικρή κλίμακα</i>	<i>Σε μέτρια κλίμακα</i>	<i>Σε μεγάλη κλίμακα</i>	<i>πάρα πολύ</i>
8. Η χρηματοδότηση του Εσωτερικού Ελέγχου είναι επαρκής.					
9. Το πρόγραμμα του Εσωτερικού ελέγχου εφαρμόζεται.					
10. Ο Εσωτερικός Έλεγχος συμμορφώνεται με τον Κώδικα Δεοντολογίας.					
11. Ο Εσωτερικός Έλεγχος εφαρμόζει τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου.					
12. Ο Εσωτερικός Έλεγχος έχει υπαχθεί σε εξωτερική αξιολόγηση της ποιότητας του.					
13. Ο Εσωτερικός Έλεγχος αναφέρεται στην Επιτροπή Ελέγχου.					

<u>Τμήμα Ε: Χαρακτηριστικά του επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή</u> <u>Ερωτήσεις 22-25</u>					
Σε ποιο βαθμό:	<i>καθόλου</i>	<i>Σε μικρή κλίμακα</i>	<i>Σε μέτρια κλίμακα</i>	<i>Σε μεγάλη κλίμακα</i>	<i>πάρα πολύ</i>
14. Ο επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου έχει επαρκή ελεγκτική εμπειρία.					
15. Ο επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου είναι πιστοποιημένος.					
16. Ο Επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου συμμετέχει σε προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης (CPD - continuous professional development)					
17. Ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής λειτουργεί με αντικειμενικά κριτήρια.					
18. Ο επικεφαλής εσωτερικός ελεγκτής λειτουργεί με υψηλό βαθμό ανεξαρτησίας.					

<u>Τμήμα ΣΤ: Χαρακτηριστικά του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου</u>					
<u>Ερωτήσεις 10-15</u>					
Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως ο πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου έχει γνώσεις και εμπειρία σχετικά με τα παρακάτω:	καθόλου	Σε μικρή κλίμακα	Σε μέτρια κλίμακα	Σε μεγάλη κλίμακα	πέρα πολύ
19. Λογιστική και Χρηματοοικονομικά.					
20. Εσωτερικό Έλεγχο.					
21. Εξωτερικό Έλεγχο.					
22. Εταιρική Διακυβέρνηση.					

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας στην έρευνα και για το χρόνο που διαθέσατε!